

Indholdsfortegnelse

	Side
■ Baggrund	<u>3</u>
■ Formål og analysetilgang	<u>4</u>
■ Hovedresultater og perspektiver	<u>5</u>
■ Delanalyse 1. Udvikling i elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste	<u>8</u>
■ Delanalyse 2. Udvikling af fravær omkring specifikke hændelser	<u>17</u>
■ Delanalyse 3. Kendetegn for elever med bekymrende fraværsløb	<u>23</u>
■ Delanalyse 4. Faktorer der har betydning for at udvikle højt fravær	<u>34</u>

Denne afrapportering af den *Tværgående analyse af elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste* inkluderer resultaterne af delanalyse 1-4 sammen med en kort beskrivelse af delanalysernes formål.

Foruden denne afrapportering er analysens hovedresultater sammenfattet i en kortere pixi-version.

Derudover findes et metodebilag med supplerende analyser, som beskriver hvert af de fire delanalyseres analysedesign og datagrundlag i nærmere detaljer.

Baggrund

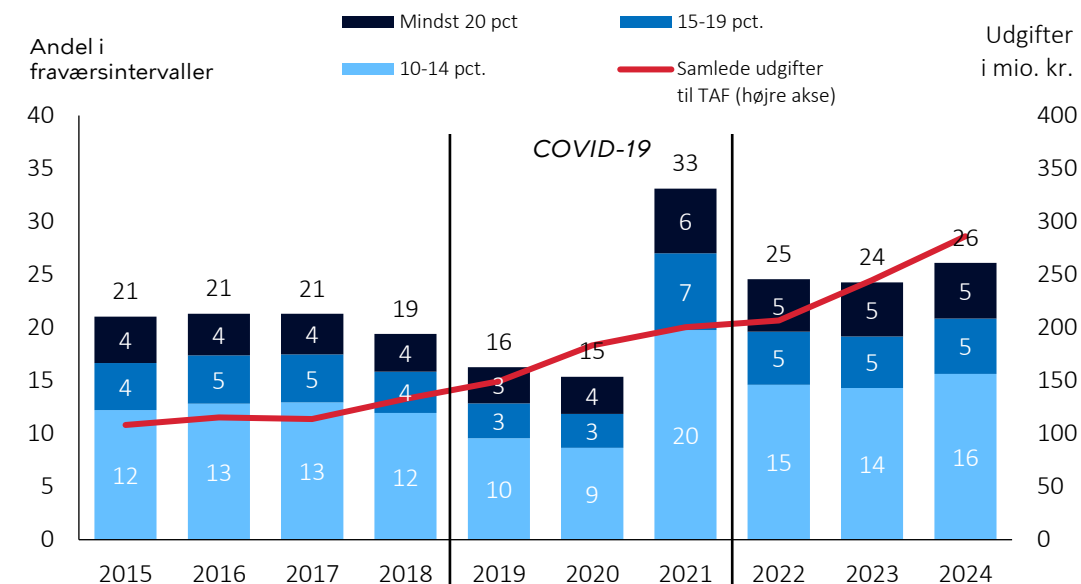
I København Kommunes trivselsstrategi "Sammen kan vi mere" er det et fokusområde at skabe rammer, der muliggør et liv i trivsel for alle børn og unge i København. Størstedelen af Københavns børn og unge trives, men der er også tegn på, at flere børn trives dårligt i de københavnske skoler.

Flere elever har i dag højt fravær end tidligere, og samtidig er udgifterne til kompensation for tabt arbejdsfortjeneste steget markant. Mere end hver fjerde elev var fraværende i én måned eller mere i løbet af det seneste skoleår.

Årsagerne til fravær er komplekse, og fravær har sjældent rod i én entydig faktor, men spiller typisk sammen med faktorer hos barnet selv, i familien, i klassen, på skolen og i det omkringliggende samfund. Nærværende analyse giver et tværgående blik på elevfravær, bl.a. ved at undersøge, hvad der kendetegner eleverne og deres fraværsløb, samt hvilken betydning forhold i klassen har for den enkelte elevs fraværsløb.

Analysen er udført af Økonomiforvaltningen i samarbejde med Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen.

Figur: Andel elever med mindst 10 pct. fravær (venstre akse) og udgifter til tabt arbejdsfortjeneste (TAF) (højre akse), Københavns Kommune, 2015/2016-2024/2025

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Note: Fravær i skoleårene 2019/2020-2021/2022 er påvirket af nedlukninger og genåbninger ifm. COVID-19. Samlede udgifter til TAF er p/l reguleret til 2024-priser, og vises på højre akse.

Den kvantitative analyse er én af tre analysepublikationer, som tilsammen afdækker fraværssindsatser, kendetegn for elevgruppen og betydningen af klasse- og undervisningsmiljøet.

Kvantitativ analyse af elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste

Praksisoverblik over igangværende fraværssindsatser

Videnoverblik over eksisterende forskning

Formål og analysetilgang

Analysen består af fire delanalyser, der tilsammen giver et tværgående blik på elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste i Københavns Kommune. Hver delanalyser analysetilgang og datagrundlag er beskrevet yderligere i metodebilaget.

1 Udvikling i elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste

Delanalysen danner bagtæppe for de øvrige kapitler ved at undersøge udviklingen i elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste (TAF) i Københavns Kommune.

Dette undersøges deskriptivt ved at opgøre elevernes fravær pba. Danmarks Statistiks registre, mens elever med et TAF-forløb opgøres pba. Socialforvaltningens fagsystemer.

Resultaterne viser, hvor udbredt fravær og TAF er på forskellige klassetrin, blandt forskellige elevgrupper og i forskellige skoletilbud.

3 Kendetegn for elever med bekymrende fraværsløb

Delanalysen undersøger, hvad der kendetegner elever med bekymrende fraværsløb. Fx undersøges det, hvordan en gruppe af elever med stigende fravær fra 5. til 7. klasse adskiller sig fra en anden elevgruppe, der fastholder et lavt fraværsniveau.

Dette undersøges ved at fordele elever i forskellige fraværsgupper pba. deres udvikling i fravær fra 5. til 7. klasse og efterfølgende karakterisere de forskellige fraværsgupper.

Resultaterne giver en øget forståelse af, hvordan bekymrende fravær udvikler sig, samt hvad der kendetegner elever med bekymrende fravær.

2 Udvikling af fravær omkring specifikke hændelser

Delanalysen undersøger, hvordan elevfravær og en række øvrige udsathedsfaktorer udvikler sig før og efter specifikke hændelser, såsom at forældrene påbegynder et TAF-forløb, at eleven får stillet en psykiatrisk diagnose, eller at eleven skifter til et specialiseret tilbud.

Dette undersøges ved at følge udviklingen i en række udsathedsfaktorer

- fx elevfravær - før og efter en given hændelse hos elevgruppen optræder - fx opstart af et TAF-forløb.

Resultaterne kan pege på, hvor der med fordel kan sættes tidligt ind med forebyggende initiativer.

4 Faktorer der har betydning for at udvikle højt fravær

Delanalysen undersøger, hvilke forhold på hhv. elev-, klasse, skole- og kommuneniveau, der har betydning for elevfravær i 7. klasse.

Dette undersøges i en multilevel logistisk regressionsmodel, hvor fx sammenhængen mellem en given klassefaktor og elevens sandsynlighed for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse estimeres, når der samtidig tages højde for øvrige faktorer.

Resultaterne kan pege på, hvilke forhold i klasserne, som kan adresseres for at forebygge fravær med indsatser i klasse miljøet.

Hovedresultater

1 Udvikling i elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste

Fraværet er steget i København, både blandt elever i almene skoler og blandt elever i specialtilbud. I det seneste skoleår har hver fjerde almenelev således mindst 10 pct. fravær – svarende til én måned over et helt skoleår.

Fraværet er generelt højest i udskoling, men de elever, der har højt fravær i udskoling, havde ofte allerede betydeligt højere fravær i indskoling end deres klassekammerater. Fraværet stiger særligt fra 4. klasse og op gennem mellemtrinnet. Dét underbygger, at tidlige indsatser i indskoling og på mellemtrinnet kan være med til at forebygge det høje fravær i udskoling.

Der er samtidig sket en markant stigning i elever, som er i et TAF-forløb. Elever, som er hjemme fra skole i en grad, hvor deres forældre har et aktivt forløb med tabt arbejdsfortjeneste, går langt oftere i specialtilbud (specialundervisning og/eller dagbehandling) end andre elever.

Blandt de nyopstartede forløb med TAF fylder forældre nederst i indkomstfordelingen i dag lidt mere end i de forløb, som blev påbegyndt i tidligere år, mens forældrenes uddannelsesbaggrund generelt afspejler den samlede forældregruppe i København.

2 Udvikling af fravær omkring specifikke hændelser

Generelt hænger fravær (tidsligt) sammen med en række øvrige faktorer, der udtrykker elevens udsathed og skolesituation.

Elevfraværet stiger op til, at forældrene opstarter et TAF-forløb og op til, at eleven får stillet en psykiatrisk diagnose, hvorefter fraværet typisk stabiliserer sig efterfølgende, omend på et relativt højt niveau. I tråd hermed er der en stigende elevandel, som hhv. starter i et specialtilbud, modtager forebyggende foranstaltninger og diagnosticeres i psykiatrien op til opstart af et TAF-forløb. Det underbygger samlet set, at forældres årsager til at være hjemme med barnet er mange og komplekse.

En del forløb med TAF opstartes, mens eleven stadig går i et alment skoletilbud. Efterfølgende skifter eleven ofte til specialskole eller dagbehandling, hvorefter forløbet med TAF fortsætter.

Andelen, der opstarter et forløb med TAF eller skifter til et specialiseret skoletilbud, stiger generelt efter, at barnet får stillet en psykiatrisk diagnose. Det rejser et spørgsmål om, i hvilken grad en diagnose (i tillæg til en vurdering af barnets / familiens behov) styrker grundlaget for hhv. at bevillige tabt arbejdsfortjeneste og iværksætte et specialpædagogisk tilbud.

Hovedresultater

3 Kendetegn for elever med bekymrende fraværsforløb

Eleverne i 7. klasse kan inddeles i fem forskellige fraværsgrupper, og der tegner sig tydelige forskelle mellem grupperne.

Gruppen med vedvarende højt fravær fra 5. til 7. klasse (udgør 2 pct. den samlede elevgruppe) har markant flere tegn på udsathed end de øvrige fraværsgrupper: Både psykiatriske diagnoser, forebyggende foranstaltninger og forældre med et aktivt forløb med tabt arbejdsfortjeneste, er langt hyppigere her. Yderligere oplever gruppen en del skoleskift i løbet af deres skoletid.

Gruppen med stigende fravær (11 pct.) kendetegnes ved, at relativt mange allerede i 5. klasse angiver lav trivsel, og at udsathedsfaktorer (diagnoser, foranstaltninger, skoleskift) vokser i løbet af mellemtrinnet.

Gruppen med faldende fravær (4 pct.) adskiller sig ved forbedret trivsel over tid, færre skoleskift og en lidt højere andel i specialundervisning.

Hos gruppen med svingende fravær (3 pct.) svinger trivslen tilsvarende med flest elever med lav trivsel i 6. klasse. Gruppen har relativt mange med tidlige diagnoser og mange skoleskift.

Den store gruppe med vedvarende lavt fravær (80 pct.) kommer typisk fra mere ressourcerstærke hjem og har få tegn på udsathed.

Samlet peger analysen på, at lav trivsel, skoleskift og stigende fravær i sig selv kan være tidlige tegn på en begyndende eller tiltagende fraværsproblematik.

4 Faktorer der har betydning for at udvikle højt fravær

Kun enkelte faktorer i klassen har målbar betydning for elevens fraværsrisiko i 7. klasse, mens det særligt er elevens egen udsathed og familie- og skolesituation, som påvirker elevens fravær. Særligt to klassefaktorer har betydning for elevens fraværsrisiko:

Det at gå i klasse med andre elever med højt fravær og lavere trivsel øger den enkelte elevs fraværsrisiko. Det kan være udtryk for, at et ringe socialt og fagligt miljø i klassen øger hele klassens fravær.

Mere to-voksenundervisning i 7. klasse reducerer fraværsrisikoen for den gruppe af elever, der allerede havde højt fravær i 6. klasse.

Analysens resultater viser, at hverken klassestørrelse eller lærernes fravær og uddannelsesbaggrund har en direkte, målbar betydning for elevernes fraværsrisiko.

Det er imidlertid elevfaktorer, som har størst betydning. De elever, som havde højt fravær i 6. klasse, har også betydeligt større fraværsrisiko i 7. klasse. Også mange skoleskift, samt lav trivsel og lav faglighed er faktorer relateret til elevens skolegang, som øger risikoen for højt fravær.

Det at have ældre søskende med højt fravær øger også elevens fraværsrisiko. Forhold i hjemmet har således også betydning for at udvikle højt fravær. Det underbygger, at fraværsindsatser i skolerne med fordel kan suppleres af tidlige indsatser målrettet elevens og familiens ressourcer og trivsel.

Perspektiver

Tidlige, forebyggende indsatser på skolen og i familien

Fraværet stiger særligt i løbet af mellemtrinnet, og de elever, der har højt fravær i udskolingen, havde typisk allerede betydeligt højere fravær i indskolingen. Et stigende fravær på mellemtrinnet følges typisk af en øget udsathed i form af lavere trivsel og flere, der diagnosticeres med en psykiatrisk diagnose. Det underbygger, at tidlige indsatser i indskolingen og mellemtrinnet gennem en øget opmærksomhed på tidlige tegn på mistrivsel fortsat er relevante greb til at forebygge senere elevfravær.

Fraværsindsatser på skolerne kan imidlertid ikke nødvendigvis stå alene, men bør understøttes af tidlige indsatser målrettet familiens og elevens ressourcer og trivsel. Resultaterne viser, at elevens egen udsathed og skolesituation har markant betydning for fraværsrisikoen, mens kun enkelte faktorer i klassen i 7. klasse har målbar betydning.

Initiativer, der styrker trivsel og miljø i klasserne

Foruden elevens egen trivsel og tidligere fraværsforløb har også klassekammeraternes trivsel og fravær væsentlig betydning for den enkelte elevs fraværsrisiko. Det indikerer, at initiativer der kan styrke trivsel og klassefællesskabet, også kan være væsentlige greb til at forebygge fravær. Det gælder særligt i klasser, hvor flere elever har højt fravær. En tidligere analyse har vist, at klassekammeraternes faglige niveau også har betydning for elevens egne faglige resultater.¹

To voksne i undervisningen på mellemtrinnet

Analysens resultater viser, at mere to-voksenundervisning i 7. klasse er forbundet med lavere fraværsrisiko blandt den elevgruppe, som havde højt fravær allerede forud for 7. klasse. Resultaterne peger i retning af, at to voksne i undervisningen på mellemtrinnet kan være et muligt greb til at mindske det høje elevfravær forud for udskolingen. En tidligere analyse har vist, at to-voksenundervisning også kan bidrage til at løfte de fagligt mest udfordrede elever til at bestå dansk og matematik.¹

Behov for mere viden...

Selvom analysen giver et tværgående blik på fravær, rejser resultaterne og konklusionerne også nye spørgsmål, som kan adresseres med opfølgende analyser.

Forældreperspektiv på elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste. En opfølgende analyse kan rette fokus på forældrene og undersøge, hvordan deres situation udvikler sig i takt med barnets øgede fravær op til og under et forløb med kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. Hvad betyder det – på kort og lang sigt – for forældrenes arbejdsmarkedsdeltagelse og tab af indkomst, at forældrene må være hjemme med barnet? Resultaterne kan belyse både familiens, kommunens og de samfundsøkonomiske konsekvenser ved skolevægning og dermed pege på potentialer ved at forebygge bekymrende fravær og generel mistrivsel.

Tidlige tegn og kontaktpunkter. For at kunne sætte ind med tidlige, tværgående indsatser, er der behov for viden om, hvordan et typisk forløb ser ud for et barn med en begyndende fraværsproblematik: Hvornår i fraværsforløbet udtrykkes der første gang bekymring om barnet overfor fx pædagoger og lærere, og hvornår inddrages PPR? Hvilke konkrete indsatser fører bekymringen og inddragelsen til? Er der ventetider eller stiafhængigheder, som har betydning for, hvad der sættes i værk, i hvilken rækkefølge, og hvornår i barnets liv? Kan vi ud fra data om tidlige tegn eller kontaktpunkter til kommunen forudse, om en elev er i risiko for at udvikle højt skolefravær?

Denne type analyse forudsætter detaljerede data af god kvalitet om bl.a. indsatser og kontakter med PPR, som vil kunne anvendes til at belyse barnets / familiens indsatser og kontaktpunkter. Økonomiforvaltningen afsøger med Danmarks Statistik mulighederne for at oparbejde det nødvendige datagrundlag.

¹) Analyse af faktorer, der påvirker om elever består dansk og matematik, Københavns Kommune, juni 2025

Delanalyse 1

Udvikling i elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste

Formål

Analysens første del belyser to centrale tendenser i Københavns Kommune, henholdsvis stigende elevfravær og øget udbredelse af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste.

To analyse spørgsmål besvares:

- **Hvordan udvikler elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste sig i Københavns Kommune?**
- **Hvor udbredt er fravær og tabt arbejdsfortjeneste på forskellige klassetrin, blandt forskellige elevgrupper og skoletilbud?**

Resultaterne viser udviklingen i København og danner samtidig et bagtæppe for de efterfølgende, mere dybdegående analyser.

Hovedkonklusioner

Stigende elevfravær: Fraværet er steget i København både blandt almene elever og specialelever. 25 pct. af almenelever og 39 pct. af specialelever har mindst 10 pct. fravær - svarende til én måned - i skoleåret 24/25.

Stigning i tabt arbejdsfortjeneste: Samtidig er der sket en stigning i gruppen af elever i forløb med tabt arbejdsfortjeneste, fra næsten 500 elever i skoleåret 20/21 til næsten 750 elever i skoleåret 24/25.

Højest fravær i udskoling: Elevfraværet stiger generelt i løbet af mellemtrinnet og er højest i 7. og 8. klasse. På alle klassetrin er fraværet steget fra før til efter COVID-19-årene.

Tidlige tegn: Elever med højt fravær i udskoling kan spottes allerede på tidligere klassetrin, hvor ca. 20 pct. af de elever, som har højt fravær i 7. klasse, allerede havde højt fravær i indskoling.

Fravær og tabt arbejdsfortjeneste er forbundet: Som forventet er elevfraværet markant højere blandt elever, hvis forældre har et aktivt forløb med tabt arbejdsfortjeneste end blandt øvrige elever.

Tabt arbejdsfortjeneste er mere udbredt blandt elever i specialtilbud: 22 pct. af specialelever og 33 pct. af dagbehandlingselever har forældre, som har et aktivt forløb med tabt arbejdsfortjeneste.

Væsentlige forbehold

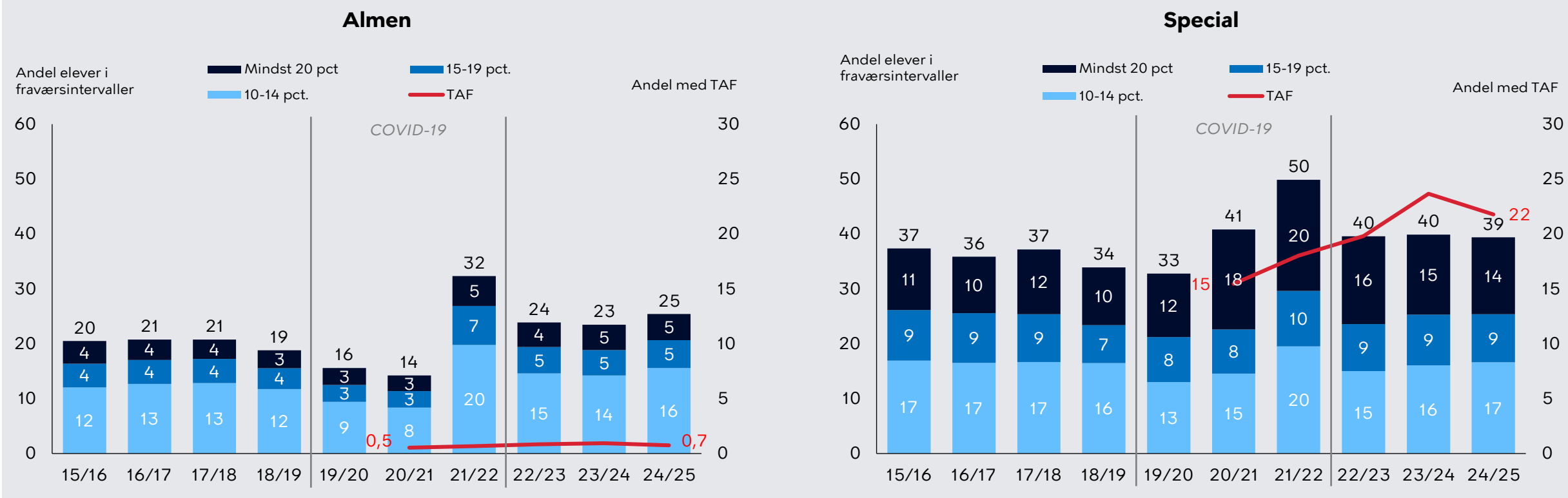
Delanalysen er beskrivende og belyser den parallelle udvikling imellem elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste uden at fastlægge, hvordan de to tendenser påvirker hinanden.

Når vi i analysen skriver, at en elev er 'i et forløb med tabt arbejdsfortjeneste (TAF)' dækker det over, at elevens forældre på et tidspunkt indenfor skoleåret har et aktivt ydelsesforløb med kompensation for tabt arbejdsfortjeneste

Fraværet er steget i København både blandt almene elever og elever i specialtilbud

Hver fjerde almene elev i København har mindst 10 pct. fravær i skoleåret 24/25. Værre står det til blandt elever i specialtilbud. Her har fire ud af ti elever mindst 10 pct. fravær, og hver syvende har 20 pct. fravær eller mere. Elevfraværet er steget fra skoleåret 18/19 (umiddelbart før COVID-19) til skoleåret 24/25, særligt blandt almene elever, hvor andelen med mindst 10 pct. fravær er steget fra 19 til 25 pct. Blandt specialelever er særligt andelen med meget højt fravær vokset. En stigende andel forældre har et aktivt ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste (TAF). I skoleåret 24/25 gælder det for hver femte specialelev. Både elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste er steget i alle Københavns Kommunes administrative områder (fremgår ikke af figur.).

Figur: Andel elever med mindst 10 pct. fravær (venstre akse) og andel elever, hvis forældre har haft et aktivt ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste i skoleåret (højre akse), Københavns Kommune, 2015/2016-2024/2025

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre og Socialforvaltningens fagsystemer.

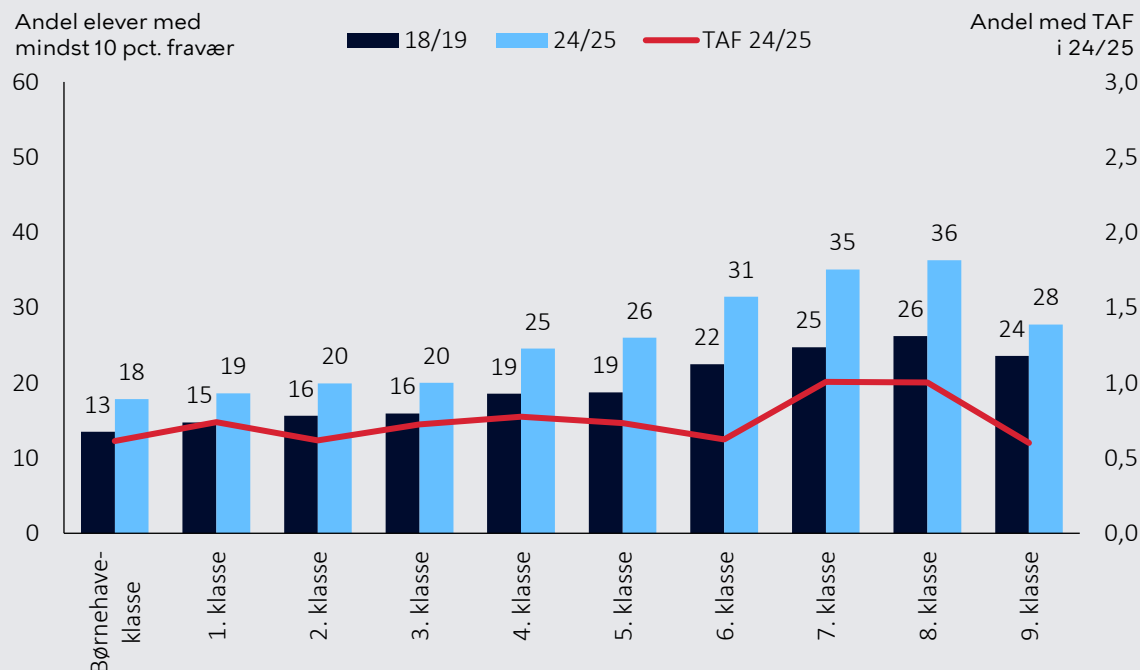
Note: Figuren inkluderer elever, der på et tidspunkt i skoleåret har gået i en københavnsk almen- eller specialskole. I opgørelsen af fravær indgår elever ikke, hvis de har ukendt fravær eller går på et klassetrin, hvor mere end 20 pct. af eleverne er registreret med 0 pct. fravær. Fravær i skoleårene 2019/2020-2021/2022 er påvirket af nedlukninger og genåbninger ifm. COVID-19.

Fraværet stiger i løbet af mellemtrinnet og er højest i udskoling

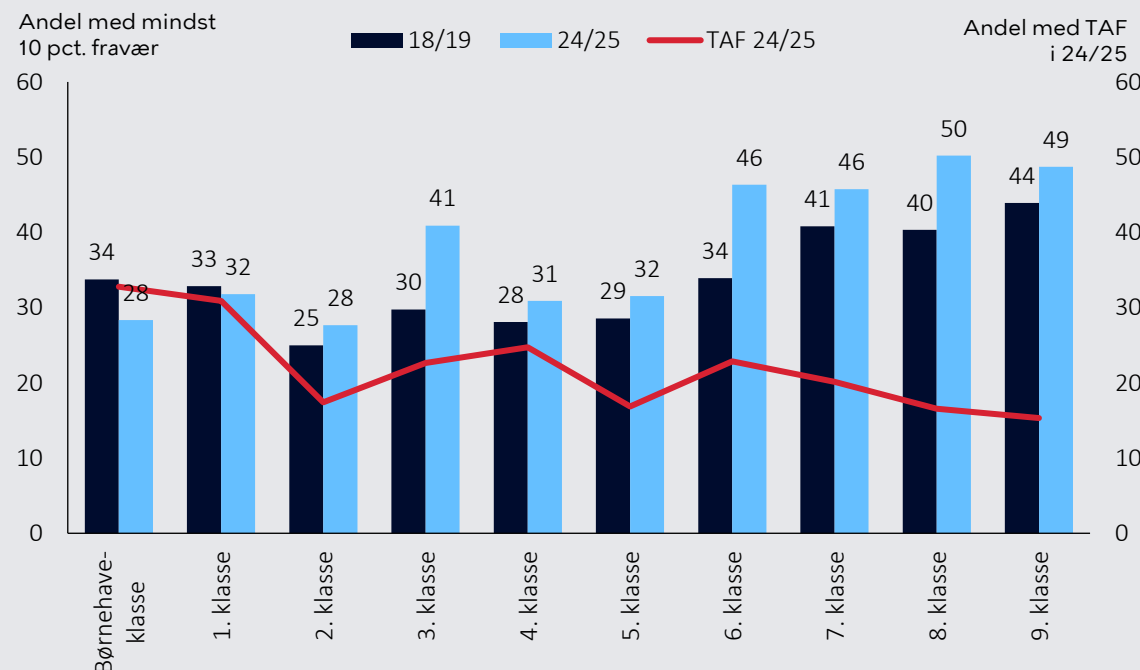
Blandt almenelever er elevfraværet lavest i indskoling (1. til 3. klasse), hvor omkring hver femte elev har mindst 10 pct. fravær i skoleåret 24/25. Herefter stiger elevfraværet i løbet af mellemtrinnet (4. til 6. klasse) frem mod udskoling, hvor mere end hver tredje elev i 7. og 8. klasse har mindst 10 pct. fravær. I 9. klasse falder fraværet igen, særligt i månederne op til afgangsprøven, hvilket også genfindes i andre undersøgelser. På alle klassetrin er elevfraværet steget fra skoleåret før til skoleåret efter COVID-19-perioden. Blandt almenelever er TAF-forløb lidt mere udbredt i 7. og 8. klasse end på de tidligere klassetrin. Blandt specialelever er det omvendt, dvs. med flest TAF-forløb i indskoling.

Figur: Andel elever med mindst 10 pct. fravær fordelt på klassetrin og elever i almene folkeskoler og elever i specialklasserækker og specialskoler og andel elever, hvis forælder har haft et aktivt ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste i skoleåret (højre akse), Københavns Kommune, 2018/2019 og 2024/2025

Almen

Special

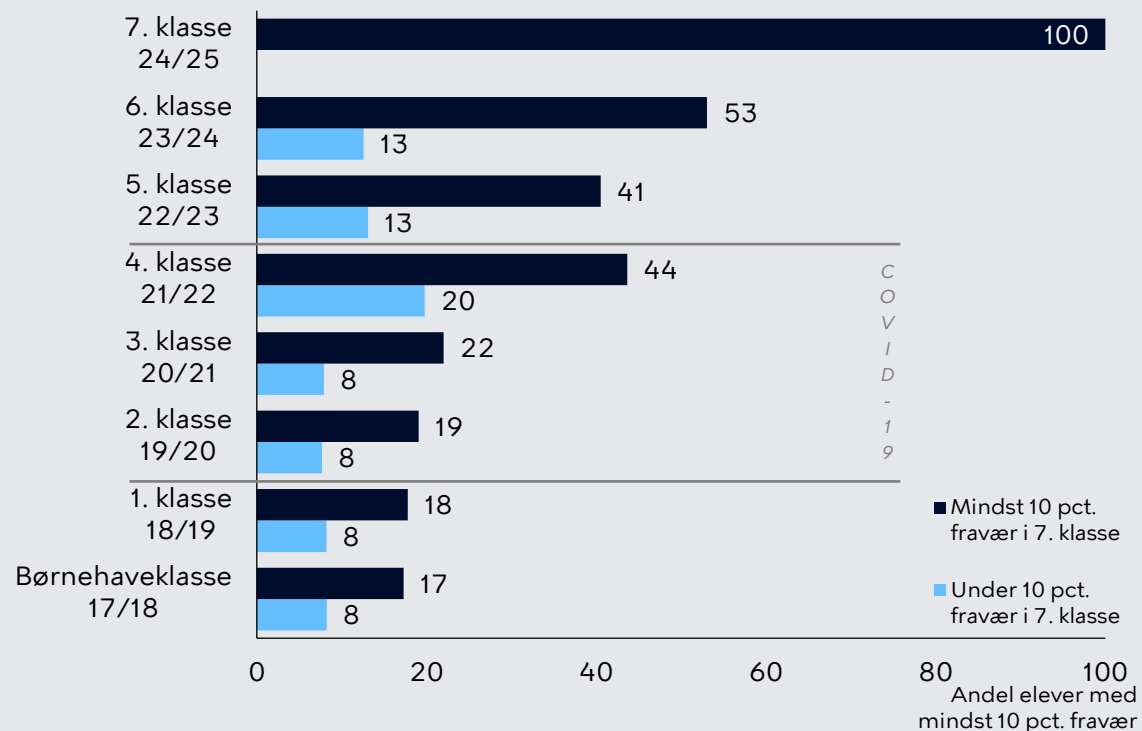
Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre og Socialforvaltningens fagsystemer.

Note: Figuren inkluderer elever, der på et tidspunkt i skoleåret har modtaget tabt arbejdsfortjeneste og har gået i en københavnsk almen- eller specialskole. I opgørelsen af fravær indgår elever ikke, hvis de har ukendt fravær eller går på et klassetrin, hvor mere end 20 pct. af eleverne er registreret med 0 pct. fravær.

Elever med højt fravær i udskolingen kan spottes på tidligere klassetrin

Følger man en gruppe af elever, som har højt fravær i 7. klasse, tilbage over deres skoletid, finder man, at mange af disse elever allerede havde højere fravær end deres klassekammerater helt tilbage i indskolingen. Blandt elever med mindst 10 pct. fravær i 7. klasse havde over halvdelen også et højt fravær i 6. klasse. Hvis man bladrer endnu længere tilbage i fraværshistorikken, havde knap hver femte allerede i 1. klasse mindst 10 pct. fravær. Resultaterne peger på, at en betydelig del af eleverne med højt fravær potentielt kan spottes tidligt, og at elevfravær i udskolingen ofte er udtryk for udfordringer, der allerede gjorde sig gældende i elevernes første skoleår.

Figur: Andel elever med mindst 10 pct. fravær i børnehaveklasse til 7. klasse for de elever, der havde mindst 10 pct. fravær i 7. klasse i skoleåret 2024/2025, Københavns Kommune.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre

Note: Figuren inkluderer elever med mindst 10 pct. fravær i 7. klasse, der på et tidspunkt i skoleåret har gået i en københavnsk almen- eller specialskole. I opgørelsen af fravær indgår elever ikke, hvis de har ukendt fravær eller går på et klassetrin, hvor mere end 20 pct. af eleverne er registreret med 0 pct. fravær. Fravær i skoleårene 2019/2020-2021/2022 er påvirket af nedlukninger og genåbninger ifm. COVID-19.

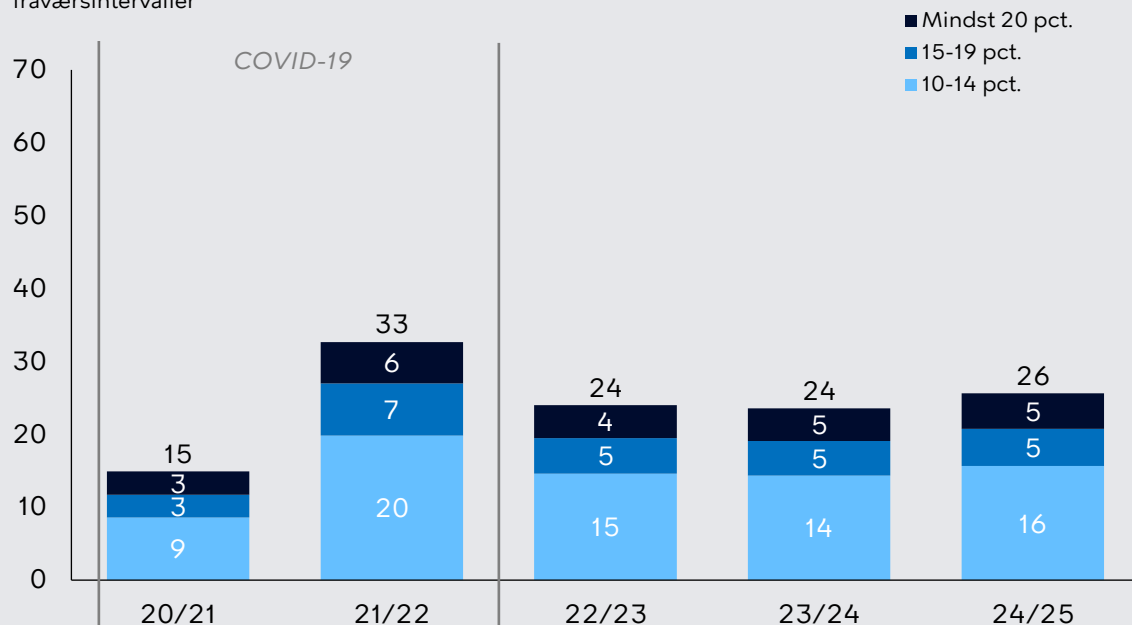
Fraværet er markant højere blandt elever i forløb med tabt arbejdsfortjeneste

Elevfravær og forløb med kompensation for tabt arbejdsfortjeneste (TAF) er tæt forbundet. Halvdelen af de elever, hvis forældre er i et aktivt ydelsesforløb med TAF i skoleåret 24/25, har mindst 10 pct. fravær, mens det til sammenligning blot gælder hver fjerde blandt øvrige elever. Elever i forløb med TAF skiller sig også ud ved, at hver fjerde har meget højt fravær (dvs. 20 pct. eller mere), mens det samme gælder for blot hver 20. i den øvrige elevgruppe. Andelen af elever i TAF-forløb, som har meget højt fravær er dog faldet lidt siden skoleåret 22/23.

Figur: Andel elever i fraværsintervaller fordelt på om elevens forælder har haft et aktivt ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste i skoleåret, Københavns Kommune, 2020/2021-2024/2025

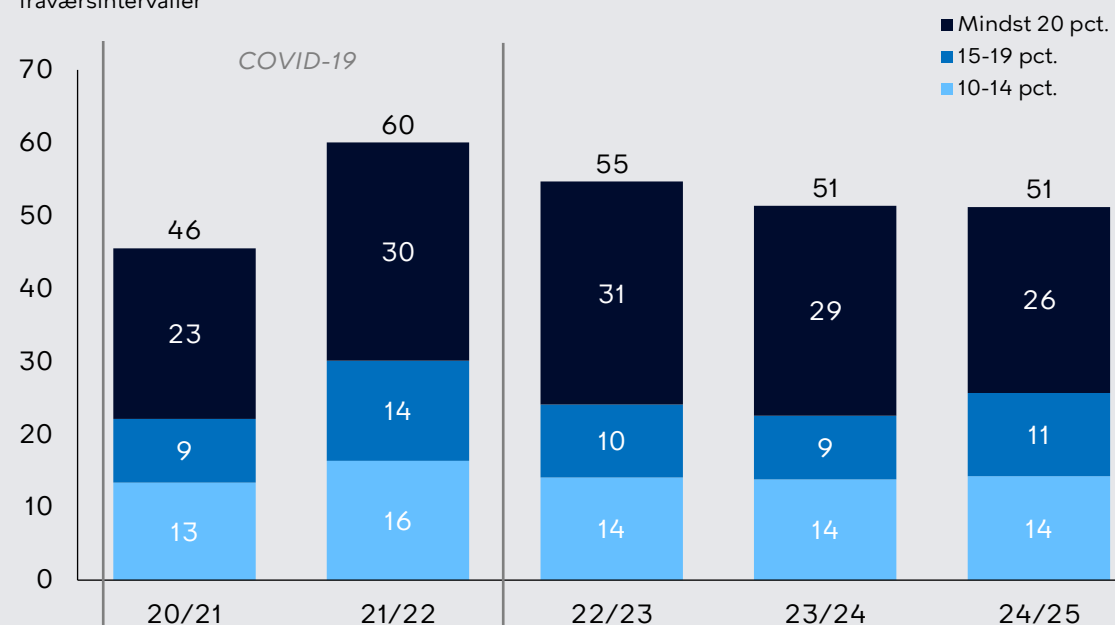
Ikke ydelsesforløb med TAF

Andel elever i fraværsintervaller

Ydelsesforløb med TAF

Andel elever i fraværsintervaller

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre og Socialforvaltningens fagsystemer.

Note: Figuren inkluderer elever, der på et tidspunkt i skoleåret har gået i en københavnsk almen- eller specialskole. I opgørelsen af fravær indgår elever ikke, hvis de har ukendt fravær eller går på et klassetrin, hvor mere end 20 pct. af eleverne er registreret med 0 pct. fravær. Fravær i skoleårene 2020/2021-2021/2022 er påvirket af nedlukninger og genåbninger ifm. COVID-19.

Tabt arbejdsfortjeneste er blevet mere udbredt, men lidt færre forløb påbegyndtes i 24/25

Antallet af elever, hvis forældre har et aktivt ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste på et tidspunkt i skoleåret, er steget fra næsten 500 elever i skoleåret 20/21 til næsten 750 elever i skoleåret 24/25, svarende til en stigning fra 1,2 pct. til 1,8 pct. af elevgruppen (almen og special). Det seneste år faldt det samlede antal aktive forløb primært som følge af et fald i antallet af nye, påbegyndte forløb i skoleåret fra omkring 160 elever i skoleåret 23/24 til omkring 100 elever i skoleåret 24/25. Stigningen i påbegyndte forløb i skoleårene 22/23 og 23/24 kan tilskrives øget fokus på afgørelse af sager efter en stigende efterspørgsel efter COVID-19-årene.

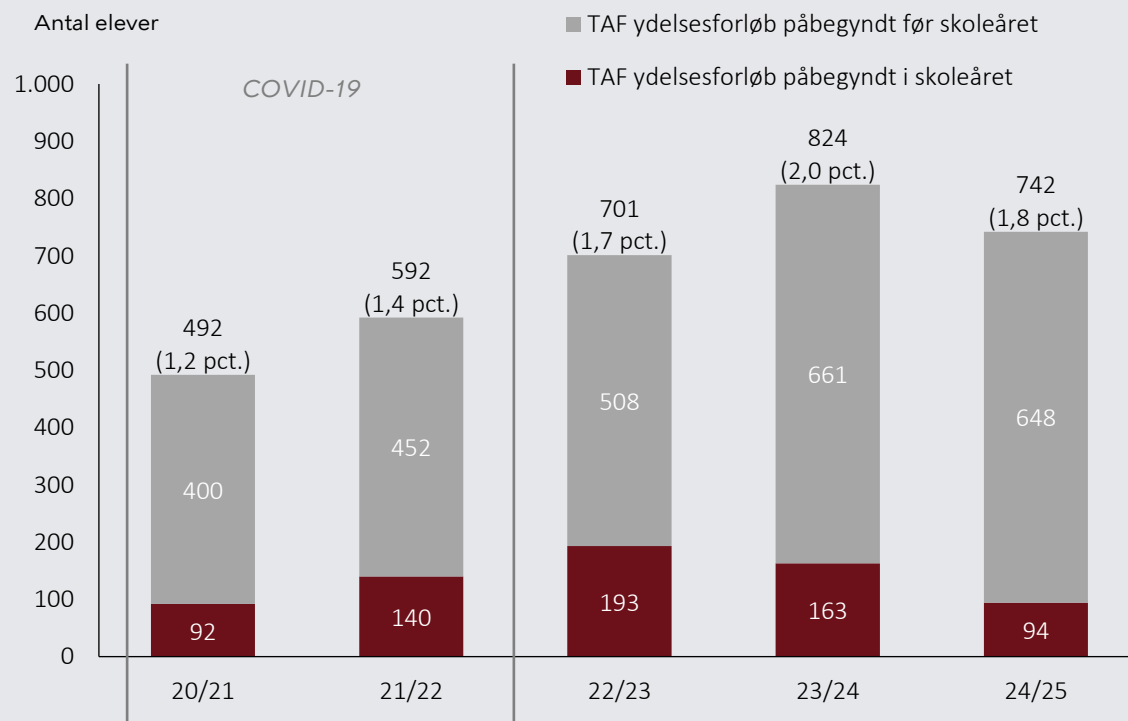
Figur: Antal og andel elever, hvis forælder har haft et aktivt ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste i skoleåret, fordelt på om TAF-forløbet er påbegyndt i det pågældende skoleår, Københavns Kommune, 2020/2021-2024/2025

Forløb med tabt arbejdsfortjeneste

Opgørelsen omfatter elever i københavnske skoler (almen og special), hvis forældre på et tidspunkt indenfor skoleåret har et aktivt ydelsesforløb med kompensation for tabt arbejdsfortjeneste (TAF). Dette indebærer som regel én eller flere udbetalinger i perioden, men ydelsesperioden kan også dække måneder uden udbetaling.

Det er ikke muligt at se i data, præcis hvilke måneder i det aktive ydelsesforløb, der er udbetalt kompensation for TAF, kun hvornår forældrene er påbegyndt et ydelsesforløb ift. registreringen i DUBU.

Hvis forældrenes forløb med tabt arbejdsfortjeneste er registreret med startdato i skoleåret, medregnes forløbet som et TAF ydelsesforløb påbegyndt i skoleåret.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre og Socialforvaltningens fagsystemer.

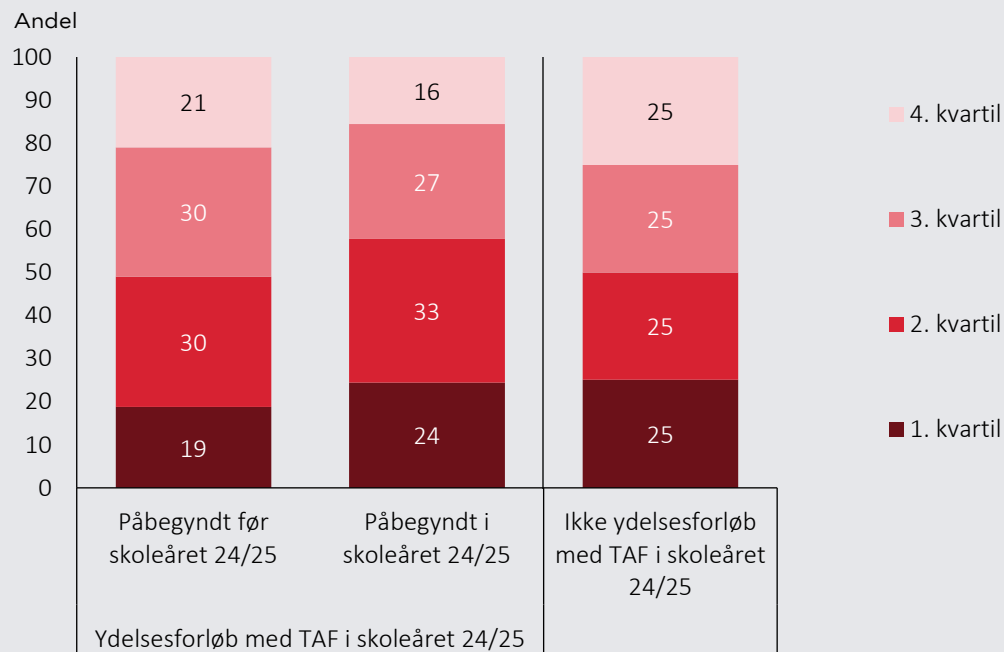
Note: Figuren inkluderer elever som har gået i en københavnsk almen- eller specialskole og hvis forældre på et tidspunkt i skoleåret har modtaget kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. Af parentesen fremgår andelen af den samlede elevgruppe (almen og special), hvis forældre har haft et aktivt ydelsesforløb med TAF i skoleåret.

Mellemindkomstgruppen fylder mest blandt nye forløb med tabt arbejdsfortjeneste

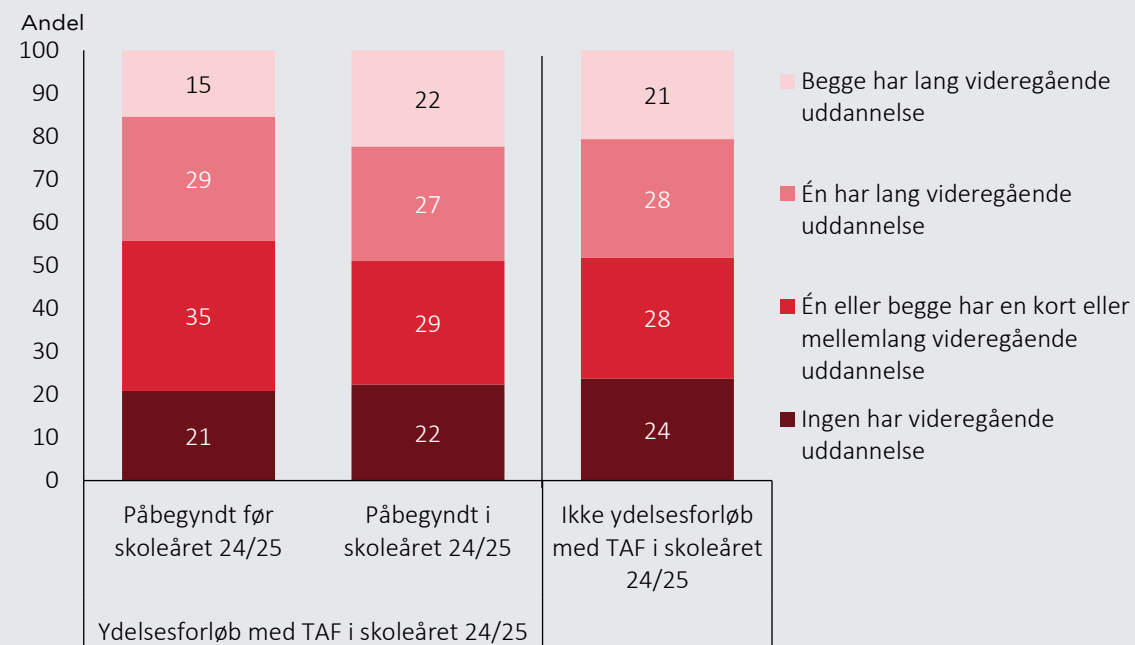
Blandt de nye forløb med tabt arbejdsfortjeneste, som blev påbegyndt i 24/25, er forældre i midten af indkomstfordelingen overrepræsenterede, mens forældre nederst i indkomstfordelingen fylder lidt mere i de nye forløb end i de forløb, som blev påbegyndt tidligere år. For forældrenes uddannelsesniveaue er billedet lidt anderledes. Her fylder forældregruppen, hvor begge har en lang videregående uddannelse lidt mere i de nye forløb end i de forløb, som er påbegyndt tidligere år. Dette kan imidlertid muligvis forklares af det generelt øgede uddannelsesniveaue i byen.

Figur: Indkomstfordeling ét år før påbegyndelse af TAF-forløb og forældres uddannelsesniveaue for elever, hvis forælder har påbegyndt et ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste i skoleåret 24/25 eller har et aktivt ydelsesforløb i skoleåret 24/25, hvor forløbet er påbegyndt før skoleåret 24/25, Københavns Kommune

Indkomst

Uddannelse

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre

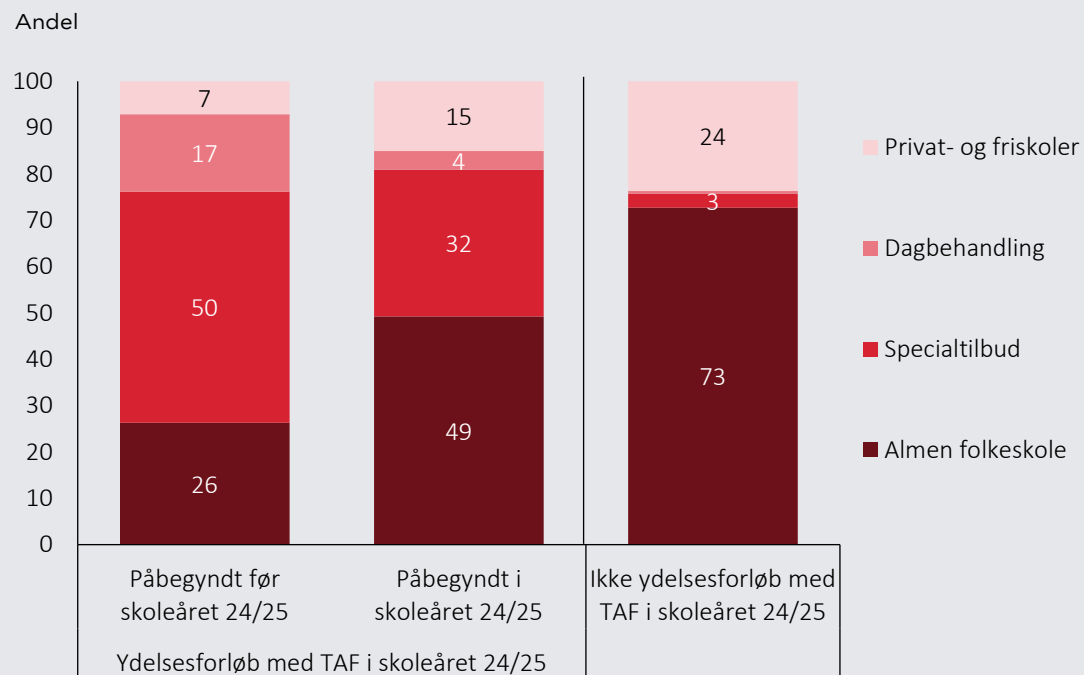
Note: Figuren inkluderer elever, der på et tidspunkt i skoleåret har gået i en københavnsk almen- eller specialskole. Indkomstkvarterer er opgjort pba. den ækvivalerede disponible indkomst for elevens familie året før skoleåret. Dvs. for 24/25 er indkomsten opgjort i 2023. I tilfælde hvor forældres uddannelsesniveaue er forskellig fra hinanden anvendes den forælder med det højeste uddannelsesniveaue.

Hver tredje dagbehandlingselev er i forløb med tabt arbejdsfortjeneste

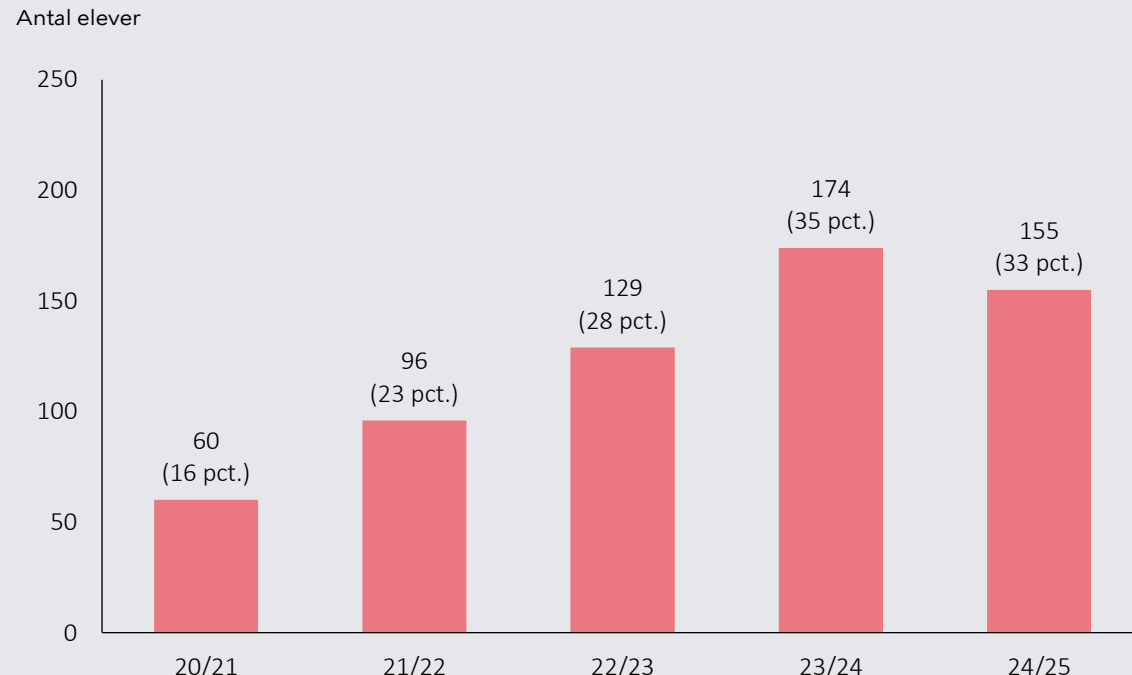
Blandt de nye forløb med tabt arbejdsfortjeneste (TAF), som blev påbegyndt i 24/25, er omkring en tredjedel af eleverne indskrevet i et specialtilbud og 4 pct. i dagbehandling. Blandt elever med et aktivt TAF-forløb påbegyndt før 24/25 er andelen markant højere, hhv. 50 pct. i specialtilbud og 17 pct. i dagbehandling. Det tyder på, at en del elever overgår til specialtilbud eller dagbehandling efter opstart af TAF. Blandt den samlede gruppe af dagbehandlingselever er omkring en tredjedel i et TAF-forløb i skoleåret 24/25, og andelen er steget markant siden skoleåret 20/21.

Figur: Skoletilknytning blandt elever, hvis forælder har et aktivt ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste i skoleåret 24/25 fordelt på om ydelsesforløbet er påbegyndt i skoleåret eller tidligere og andelen af elever i dagbehandling, hvis forældre har et aktivt ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste i skoleåret, Københavns Kommune, 2020/2021-2024/2025

Påbegyndte forløb med TAF

Elever i dagbehandling

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre og Socialforvaltningens fagsystemer.

Note: Figurene inkluderer elever bosat i Københavns Kommune, der har været indskrevet i en almen folkeskole, specialtilbud, privat- og friskoler eller i et behandlings- og specialundervisningstilbud (dagbehandling).

Delanalyse 2

Udvikling af fravær omkring specifikke hændelser

Formål

Analysens anden del undersøger, hvordan elevfravær samt en række udsathedsfaktorer udvikler sig før og efter tre specifikke hændelser hos eleven:

- Forældrene påbegynder et forløb med tabt arbejdsfortjeneste
- Barnet får stillet en psykiatrisk diagnose i børne- og ungdomspsykiatrien
- Barnet begynder i (eller skifter til) specialundervisning eller dagbehandling

Delanalysen besvarer spørgsmålet:

Hvordan udvikler elevfravær og øvrige udsathedsfaktorer sig omkring specifikke hændelser?

Resultaterne kan danne afsæt for en forståelse af den tidlige sammenhæng (hændelsesforløbet) mellem fx stigende elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste. Derudover kan resultaterne pege i retning af, hvor man med fordel kan sætte tidligt ind med forebyggende initiativer.

Væsentlige forbehold

Resultaterne beskriver alene den tidlige sammenhæng mellem en given hændelse og udviklingen i forskellige udsathedsfaktorer før og efter. Sammenhængen er imidlertid hverken kausal eller under kontrol for øvrige forhold. Flere udsathedsfaktorer kan således gøre sig gældende på samme tid, ligesom det kan være andre faktorer end de belyste, som reelt er udslagsgivende for, at hændelsen indtræffer.

Hovedkonklusioner

Øget fravær og diagnosticering i psykiatrien er blandt flere faktorer, som leder op til et forløb med tabt arbejdsfortjeneste

På tværs af faktorer som elevfravær, behov for specialundervisning, forebyggende foranstaltninger og diagnosticering i børne- og ungdomspsykiatrien viser analysen en stigende tendens frem mod, at elevens forældre opstarter et ydelsesforløb med kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. Resultatet peger på, at årsagerne, der leder til, at barnet ikke kan komme i skole, og at forældrene må være hjemme med barnet, er mangfoldige og komplekse. Men det peger også på, at en øget opmærksomhed på tidlige tegn, såsom fx gradvist stigende fravær, kan være en vej til at iværksætte tidlige, forebyggende indsatser, før barnets fravær udvikler sig.

En psykiatrisk diagnose stilles ofte forud for et forløb med tabt arbejdsfortjeneste

Andelen af elever, hvis forældre er i et forløb med tabt arbejdsfortjeneste, fordobles i tiden efter, at barnet får stillet en psykiatrisk diagnose. Det rejser et spørgsmål om, i hvilken grad en diagnose (i tillæg til en vurdering af barnets / familiens behov) udgør en forudsætning for bevilling af tabt arbejdsfortjeneste.

Skift til specialtilbud eller dagbehandling følger ofte efter opstart af forløb med tabt arbejdsfortjeneste

Andelen af elever, hvis forældre opstarter et aktivt ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste, stiger betydeligt i perioden op til, at barnet skifter fra almen- til specialundervisning eller et dagbehandlingstilbud. Herefter fortsætter forældrenes forløb oftest. Det tyder på, at barnet ofte først kommer i et specialiseret tilbud, efter at forældrene er påbegyndt et forløb, samt at barnet ikke kan være i tilbuddet i en fuld skoledag fra start.

Tabt arbejdsfortjeneste (TAF)

Når vi i analysen skriver, at en elev er 'i et forløb med tabt arbejdsfortjeneste (TAF)' dækker det over, at elevens forældre på et tidspunkt indenfor skoleåret har et aktivt ydelsesforløb med kompensation for tabt arbejdsfortjeneste.

Øget fravær og diagnosticering i psykiatrien er blandt flere faktorer, som leder op til et forløb med tabt arbejdsfortjeneste

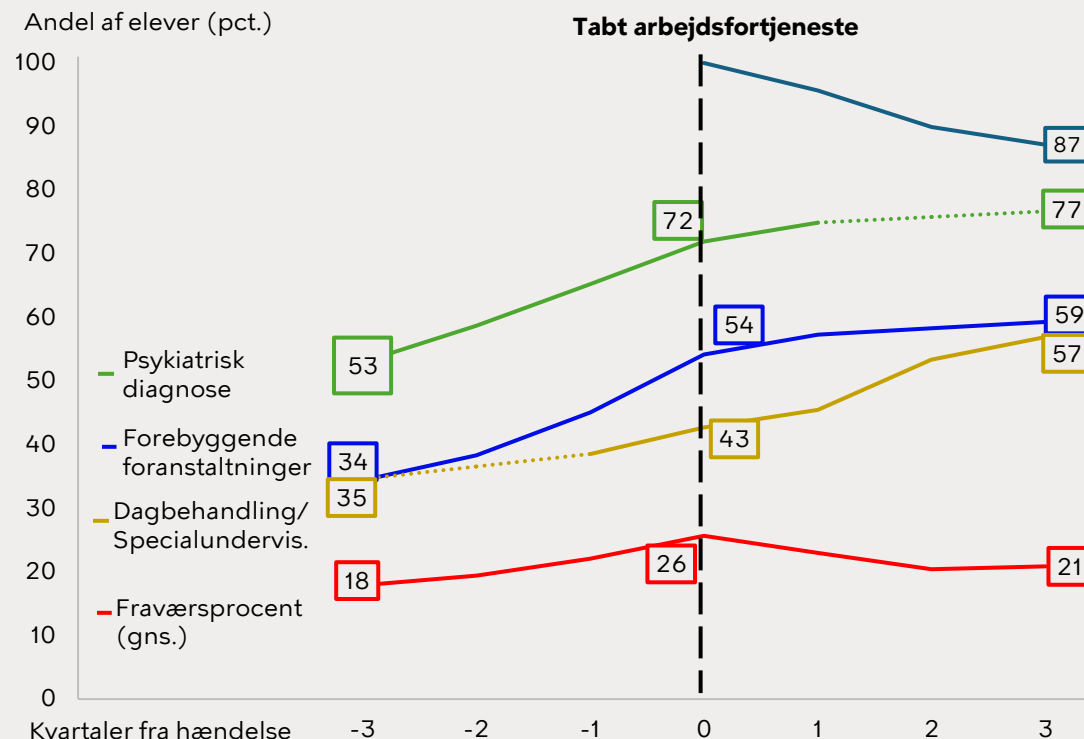
Figuren viser, hvordan elevfravær samt en række øvrige udsathedsfaktorer udvikler sig i elevgruppen op til og efter det tidspunkt, hvor forældrene opstarter et forløb med kompensation for tabt arbejdsfortjeneste (TAF). Resultaterne viser, at elevfraværet stiger fra et gennemsnit på 18 pct. tre kvartaler før hændelsen til 26 pct. i det kvartal, hvor TAF-forløbet opstarter. Tre kvartaler efter opstart af TAF falder det gennemsnitlige elevfravær en smule.¹

Det gør sig gældende for elevfravær, forebyggende foranstaltninger, specialundervisning samt psykiatriske diagnoser, at andelen af elever, der er berørt, stiger markant op til påbegyndelse af et forløb med TAF. Mest markant stiger andelen af elevgruppen, som har fået stillet en psykiatrisk diagnose, fra 53 pct. tre kvartaler før hændelsen til 72 pct. i det kvartal, hvor TAF påbegyndes. Det kan være et udtryk for, at TAF i mange tilfælde først tilkendes efter, at barnet har fået stillet en diagnose i børne- og ungdomspsykiatrien.

Sådan aflæses figurene i dette kapitel

Den lodrette stiplede linje i figuren markerer starttidspunktet for en specifik hændelse, fx det tidspunkt (kvartal), hvor forældrene påbegynder et forløb med TAF. De vandrette kurver viser udviklingen i øvrige faktorer – fx elevfraværet – omkring hændelsen, fra tre kvartaler før til tre kvartaler efter hændelsestidspunktet. Graferne omfatter kun den gruppe af elever, for hvem den primære hændelse sker, og følger dermed den samme elevgruppe fra før til efter hændelsen.

Figur: Udviklingen i andelen med forskellige udsathedsfaktorer fra tre kvartaler før til tre kvartaler efter, at barnets forældre opstarter et ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste.

Note: I alt indgår 506 grundskoleelever, hvis forældre har fået bevilget TAF i perioden 1. kvartal 2023 til 1. kvartal 2024. Linjerne er stiplede for perioder, der ikke kan vises grundet diskretionshensyn (ændringer på mindre end fem personer i grupperne fra den ene periode til den anden).

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre samt Socialforvaltningens fagsystem.

1) Fraværet efter opstart af TAF-forløb kan være underestimeret, da der er tendens til, at lidt flere elever, som er i et TAF-forløb, registreres med 0 pct. fravær. Det kan være udtryk for, at fraværregistreringen måske helt ophører.

Elevfraværet stiger forud for, at barnet diagnosticeres i psykiatrien, mens andelen i et forløb med tabt arbejdsfortjeneste fordobles i tiden efter diagnosen

Figuren viser, hvordan bl.a. elevfravær og tabt arbejdsfortjeneste (TAF) udvikler sig i elevgruppen op til og efter det tidspunkt, hvor eleven får stillet en psykiatrisk diagnose i børne- og ungdomspsykiatrien.

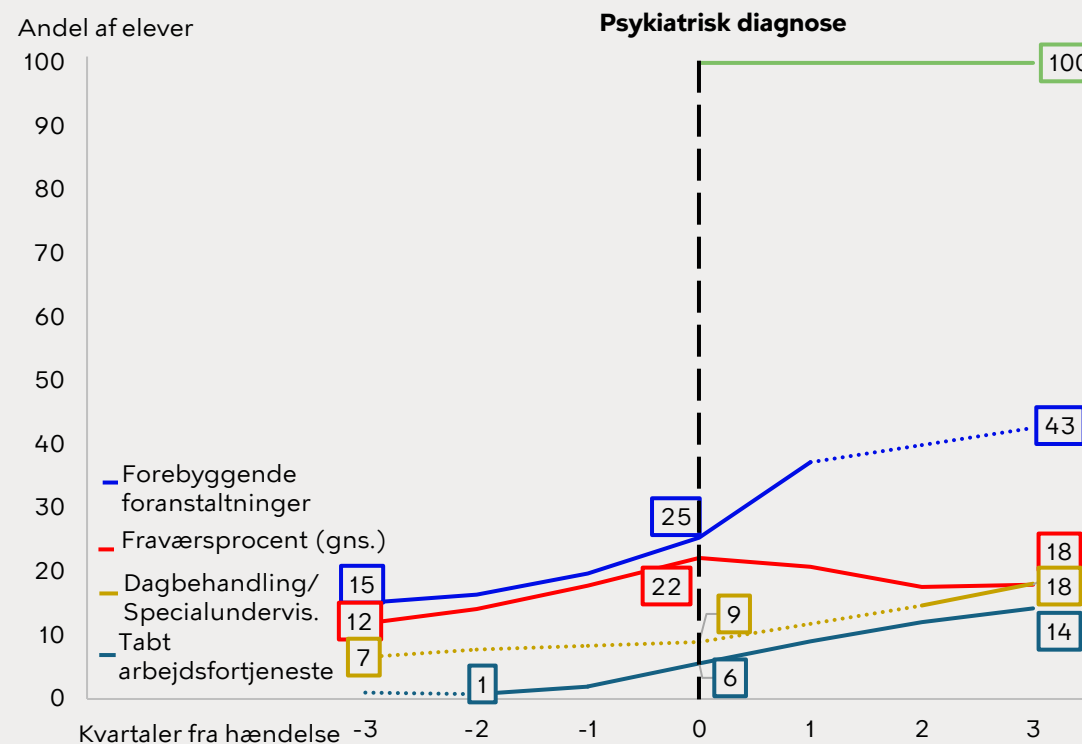
Resultaterne viser bl.a., at elevfraværet stiger markant i tiden op til, at barnet får stillet en psykiatrisk diagnose. I tiden efter diagnosen mere end fordobles andelen, hvis forældre opstarter et forløb med TAF. Det rejser et spørgsmål om, i hvilken grad en diagnose (i tillæg til en vurdering af barnets/familiens behov) ses som forudsætning for bevilling af tabt arbejdsfortjeneste. Samtidig er det formentlig også et udtryk for, at udredningstidspunktet falder sammen med, at barnets vanskeligheder og familiens belastning er blevet så omfattende, at der opstår behov for, at en forælder passer barnet hjemme.

Også andelen, der er i specialundervisning eller dagbehandling, fordobles i tiden efter diagnosen. Det kan bl.a. skyldes, at det kan være lettere at placere eleven i rette specialtilbud, efter at elevens behov er afdækket ifm. udredningen, eller at diagnosen i sig selv styrker grundlaget for at iværksætte et specialpædagogisk tilbud.

Hvornår stilles diagnosen?

I analyserne i dette kapitel er en 'påbegyndt hændelse' udtryk for første gang hændelsen er registreret i data. Det betyder ikke nødvendigvis, at det er første gang hændelsen reelt optræder i barnets liv. For eksempel kan et barn med autisme være påvirket af symptomer på autisme i varierende grad, længe før diagnosen stilles. I analysen opgøres hændelsestidspunktet imidlertid alene pba. psykiatriens første registrering af barnets diagnose.

Figur: Udviklingen i andelen med forskellige udsathedsfaktorer fra tre kvartaler før til tre kvartaler efter, at eleven får stillet en psykiatrisk diagnose

Note: I alt indgår 927 grundskoleelever, der har fået stillet en psykiatrisk diagnose i perioden 1. kvartal 2023 til 1. kvartal 2024. Psykiatrisk diagnose inkluderer alle F-diagnoser i landspatientregisteret. Linjerne er stiplede for perioder, der ikke kan vises grundet diskretionshensyn (ændringer på mindre end fem personer i grupperne fra den ene periode til den anden).

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre samt Socialforvaltningens fagsystem

Forud for skift til specialundervisning har barnet ofte fået stillet en diagnose og en femtedel er i et forløb med tabt arbejdsfortjeneste

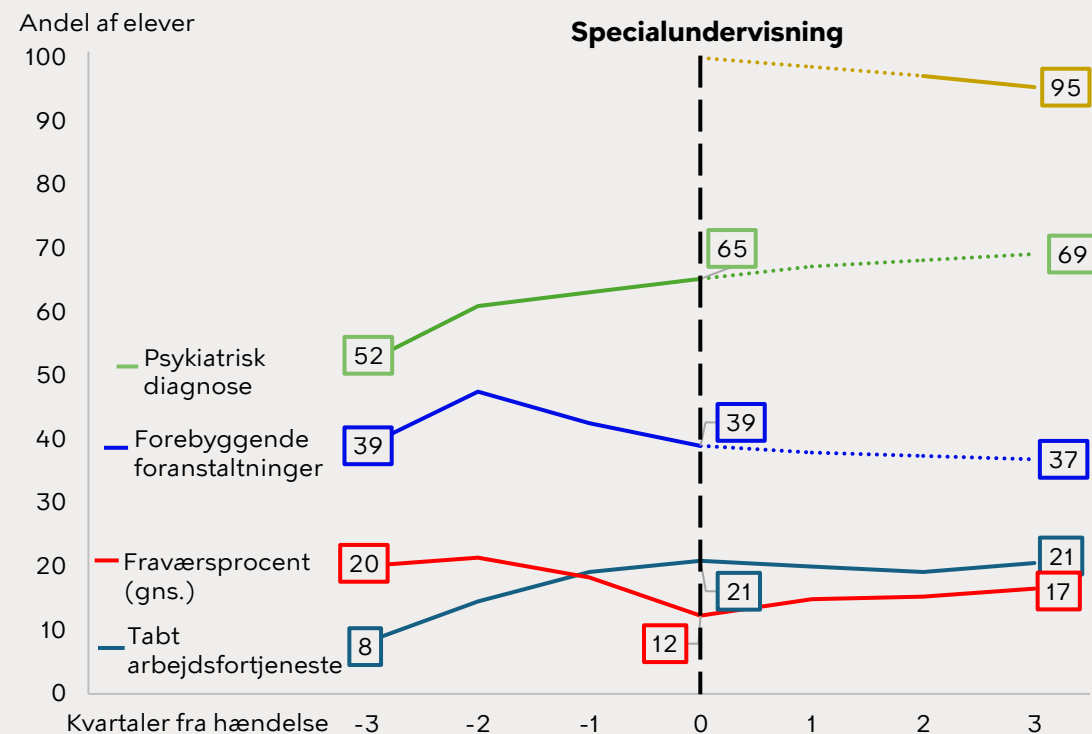
Figuren viser, hvordan bl.a. andelen, som er i et forløb med tabt arbejdsfortjeneste (TAF) og andelen med en psykiatrisk diagnose udvikler sig i elevgruppen op til og efter, at eleven skifter til specialklasse eller specialskole.

Resultaterne viser, at andelen af elever, hvis forældre er i et TAF-forløb stiger markant i perioden op til, at eleven skifter fra almen- til specialundervisning. Tre kvartaler før er 8 pct. af elevgruppen i et TAF-forløb, mens det gælder for 21 pct. i det kvartal, hvor eleven skifter til specialundervisning, herefter flader kurven ud, og andelen hverken stiger eller falder.

Størstedelen af eleverne, som skifter til specialklasse eller specialskole, er forud herfor diagnosticeret med en psykiatrisk diagnose (65 pct.).

Kapitel 1 viste, at fraværet generelt er markant højere for elever i specialundervisning end i de almene klasse miljøer. For de elever, der skifter til et specialtilbud, er fraværet imidlertid ikke højere de første ni måneder i specialtilbuddet, end i perioden i den almene skole op til skiftet.

Figur: Udviklingen i andelen med forskellige udsathedsfaktorer fra tre kvartaler før til tre kvartaler efter, at eleven starter i specialundervisning

Note: I alt indgår 282 elever, der er skiftet til et specialtilbud (specialklasserækker og specialskole, ekskl. dagbehandling), i perioden 1. kvartal 2023 til 1. kvartal 2024. Figuren er opgjort for elever, der enten har bopæl i Københavns Kommune eller skifter til specialundervisning på en skole administreret af Københavns Kommune. Linjerne er stiplede for perioder, der ikke kan vises grundet diskretionshensyn (ændringer på mindre end fem personer i grupperne fra den ene periode til den anden).

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre samt Socialforvaltningens fagsystem.

Forud for opstart i dagbehandling har barnet ofte fået stillet en diagnose og en fjerdedel er i et forløb med tabt arbejdsfortjeneste

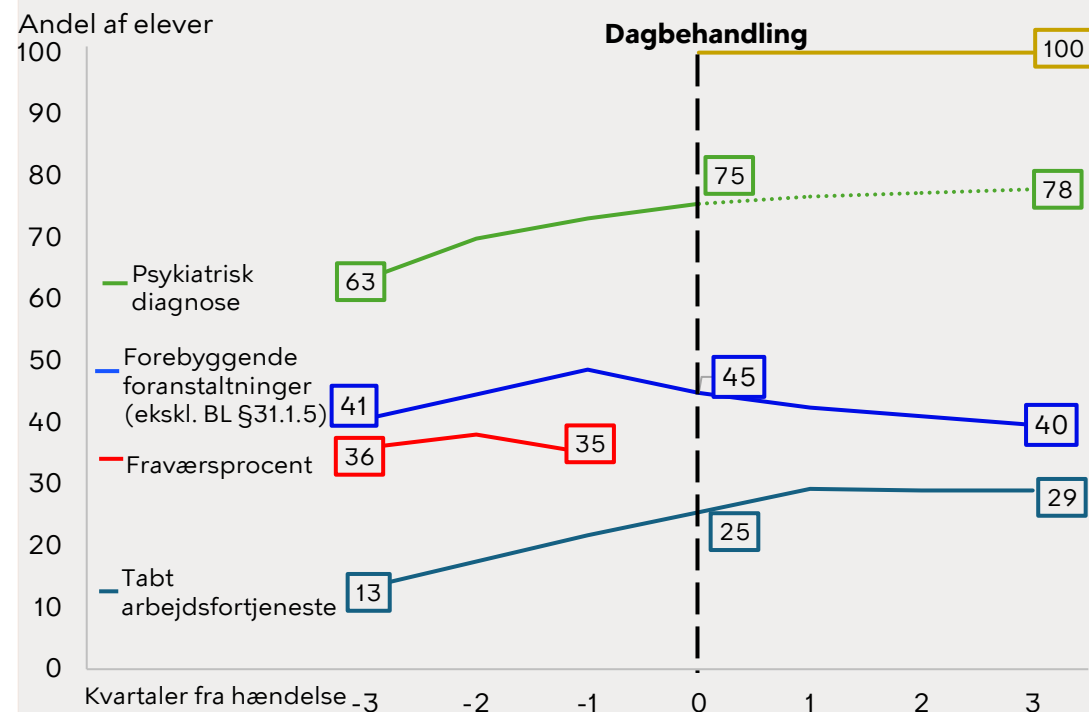
Figuren viser, hvordan udvalgte faktorer udvikler sig i elevgruppen op til og efter, at eleven starter i et dagbehandlingstilbud. Resultaterne viser bl.a., at andelen af elevgruppen, hvis forældre er i et forløb med tabt arbejdsfortjeneste (TAF) nærværd fordobles i året op til, at eleven starter i dagbehandling. Tre kvartaler før er 13 pct. i et TAF-forløb, mens det gælder for 25 pct. i det kvartal, hvor eleven opstarter dagbehandling. Langt størstedelen af eleverne, som starter i dagbehandling, er forud herfor diagnosticeret med en psykiatrisk diagnose (75 pct.).

For elever i dagbehandlingstilbud, har vi ikke adgang til data om fraværsregistreringer, hvorfor vi ikke kan opgøre fraværet efter opstart. Men den gennemsnitlige fraværsprocent er ekstraordinært høj i kvartalerne op til opstart i dagbehandling (35-38 pct.). En supplerende opgørelse (ikke vist her) viser, at 64 pct. af eleverne gik i en almenklasse, mens 27 procent gik i en specialklasse eller -skole, kvartalet før opstart i dagbehandling. Det er således ikke usædvanligt, at denne elevgruppe skifter direkte fra det almene til dagbehandling.

Fortsætter tabt arbejdsfortjeneste efter opstart i dagbehandling?

Af den blå kurve fremgår det, at andelen i TAF-forløb forbliver høj (29 pct.) også efter barnets opstart i dagbehandling. I data kan vi imidlertid ikke opgøre omfanget af tabt arbejdsfortjeneste (hverken beløb eller antal timer), men alene om forældrene har en aktiv sag eller ej. At TAF-forløbet fortsætter kan derfor godt dække over et reelt fald i omfanget af compensation for tabt arbejdsfortjeneste, eksempelvis hvis barnet langsomt trapper op i antal timer fremfor at starte med fulde skoledage i dagbehandlingstilbuddet.

Figur: Udviklingen i andelen med forskellige udsathedsfaktorer fra tre kvartaler før til tre kvartaler efter, at eleven starter i dagbehandling

Note: I alt indgår hhv. 212 elever, der er skiftet til et dagbehandlingstilbud i perioden 1. kvartal 2023 til 1. kvartal 2024. Figuren er opgjort for elever, der enten har bopæl i Københavns kommune eller skifter til dagbehandling fra en skole administreret af Københavns Kommune. Linjerne er stiplede for perioder, der ikke kan vises grundet diskretionshensyn (ændringer på mindre end fem personer i grupperne fra den ene periode til den anden). Forebyggende foranstaltninger er her ekskl. § 32.1.5 efter Barnets Lov, da det ikke er muligt at udskille dagbehandling fra denne paragraf.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre samt Socialforvaltningens fagsystem.

1) Elevgruppen, som starter i dagbehandling inden for den undersøgte periode på omkring to års tid er ganske lille (omkring 200 elever). Det betyder, at fx en stigning i andelen, der har et aktivt forløb med tabt arbejdsfortjeneste, reelt kan være udtryk for en lille gruppe elever. Derfor skal resultaterne angående elevernes forløb omkring dagbehandling fortolkes med en vis forsigtighed.

Delanalyse 3

Kendetegn for elever med bekymrende fraværsforløb

Formål

Analysens tredje del undersøger, hvad der karakteriserer elever, som udvikler forskellige fraværsforløb fra 5. til 7. klasse.

Eleverne inddeles i grupper, alt efter om deres fravær er højt, lavt, stigende, faldende eller svingende hen over de tre skoleår. Herefter karakteriseres eleverne ud fra forskellige udsathedsfaktorer og skolefaktorer, som slår ud enten før 5. klasse eller i løbet af 5. til 7. klasse.

Delanalysen besvarer spørgsmålet:

Hvad kendetegner elever med forskellige fraværsforløb?

Resultaterne kan være med til at give en forståelse af dels, hvordan fraværsforløb udvikler sig hen over mellemtrinnet og frem til 7. klasse, dels om der er tidlige tegn, som peger i retning af, at eleven senere udvikler et højt fravær.

Væsentlige forbehold

Bekymrende fravær omfatter i denne delanalyse et fravær på mindst 15 pct. i kvartalet. De fem fraværsgrupper er fastsat efter kriterier, som beskrives nærmere i metodebilaget (bilag 3.1). I analysen af fraværsforløb indgår kun elever, som gik i 7. klasse i skoleåret 24/25 på en skole administreret af Københavns Kommune (almen og special).

Det er kun elever, som har fraværsregistreringer i alle kvartaler i den undersøgte periode på tre skoleår, som indgår. Derfor er der et vist frafald, måske særligt blandt elever, som slet ikke kommer i skole og derfor ikke registreres med fravær. Det kan lede til, at særligt gruppen med vedvarende højt fravær underestimeres.

Hovedkonklusioner

Eleverne kan inddeles i fem grupper med forskellige fraværsforløb fra 5. til 7. klasse

Størstedelen af eleverne er i gruppen med vedvarende lavt fravær (80 pct.). Den omvendte gruppe med vedvarende højt fravær er relativt lille (2 pct.). Gruppen med stigende fravær udgør omkring hver tiende elev (11 pct.) og er sammen med gruppen med faldende fravær (4 pct.) særligt interessant med henblik på at forstå, hvad der leder op til hhv. en forværring eller en forbedring af elevens fraværssituation i løbet af mellemtrinnet. Der er en lille gruppe, hvis fravær svinger lige omkring de 15 pct. i løbet af de tre skoleår (3 pct.).

- **Elevgruppen med vedvarende højt fravær** er kendetegnet ved mange tidlige tegn på udsathed. En tredjedel har en diagnose, over halvdelen har modtaget en forebyggende foranstaltning, og over halvdelen har ét eller flere skoleskift bag sig. Markant flere i denne elevgruppe – omkring hver femte – har forældre, der på et tidspunkt i elevens skoletid har haft et aktivt ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste, og nærved hver tredje går i specialskole i 7. klasse.
- **Elevgruppen med stigende elevfravær** er blandt andet kendetegnet ved lav trivsel allerede i 5. klasse, som kan være et tidligt tegn på en begyndende fravær-problematik. Eleverne bliver oftere diagnosticeret med en psykiatrisk diagnose senere (i 5.-7. klasse) end de øvrige grupper og en mindre andel modtager specialundervisning.
- **Elevgruppen med faldende fravær** er kendetegnet ved, at elevtrivsel forbedres gradvist i løbet af 5.-7. klasse, og at færre skifter skole i løbet af 5.-7. klasse sammenlignet med den elevgruppe, hvor fraværet forbliver højt. Derudover går en lidt højere andel af eleverne i specialundervisning end blandt elever med lavt fravær.

Resultaterne viser samlet set, tegn på udsathed i form af lav trivsel, skoleskift og stigende fravær i sig selv kan være tidlige tegn på en begyndende eller tiltagende fraværproblematik.

Tabt arbejdsfortjeneste (TAF)

Når vi i analysen skriver, at en elev er 'i et forløb med tabt arbejdsfortjeneste (TAF)' dækker det over, at elevens forældre på et tidspunkt indenfor skoleåret har et aktivt ydelsesforløb med compensation for tabt arbejdsfortjeneste.

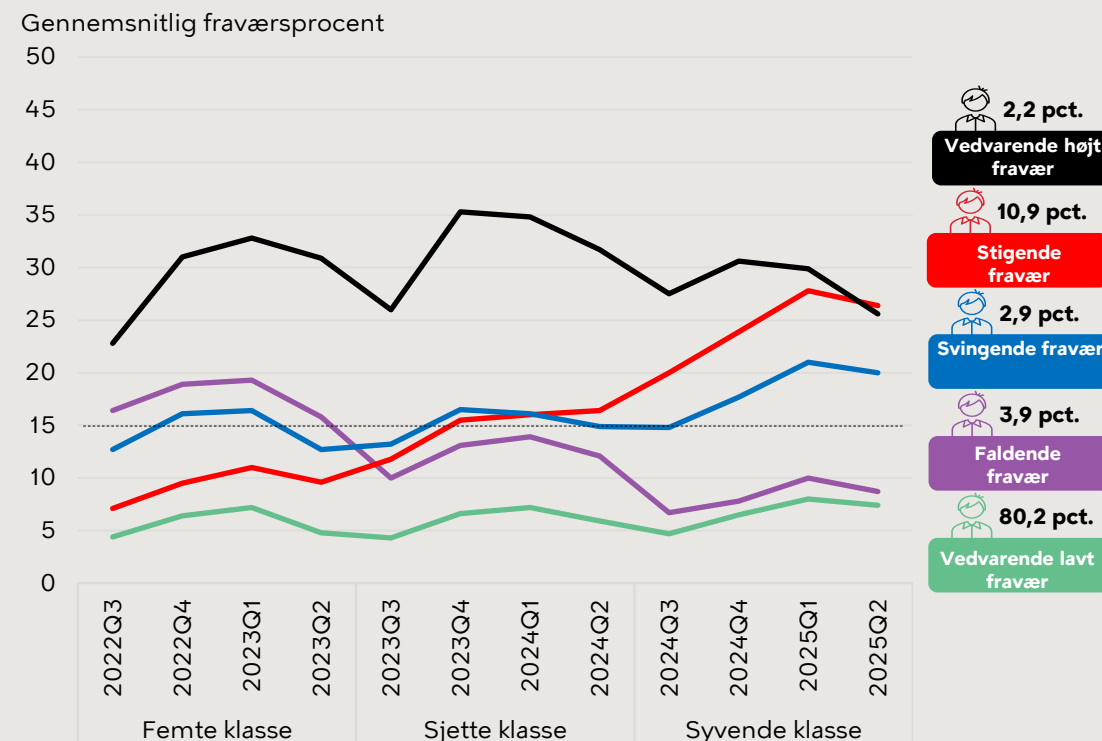
Eleverne kan inddeles i fem fraværsgrupper med forskellige fraværsforløb fra 5. til 7. klasse

Eleverne i 7. klasse kan inddeles i fem grupper, som adskiller sig ved, hvordan deres fravær har udviklet sig fra 5. til 7. klasse.

1. En lille gruppe, som udgør omkring 2 pct. af eleverne, har **vedvarende højt fravær** fra 5. til 7. klasse. Hen over de tre skoleår har gruppen et højt fravær på omkring 30 pct. om året – det svarer til 60 dage. Fraværet svinger efter sæson og er lidt lavere i sommerperioden (23-28 pct.) end i vintermånederne (30-35 pct.), men er gennemgående højt.
2. En større gruppe, som udgør omkring 11 pct. af eleverne, har **stigende fravær** fra 5. til 7. klasse. Hen over de tre skoleår stiger fraværet fra omkring 7 pct. i starten af 5. klasse til omkring 26 pct. i slutningen af 7. klasse. Det svarer til et fravær i 7. klasse på mere end 50 dage.
3. En lille gruppe, som udgør omkring 3 pct. af eleverne, har **svingende fravær** i 5. til 7. klasse. Hen over de tre skoleår har gruppen et fravær, der svinger omkring de 15 pct. frem til udgangen af 7. klasse, hvor fraværet stiger til 20 pct.
4. En mindre gruppe, som udgør omkring 4 pct. af eleverne, har **faldende fravær** fra 5. til 7. klasse. Hen over de tre skoleår falder fraværet fra omkring 16 pct. i starten af 5. klasse til omkring 9 pct. i slutningen af 7. klasse. Fraværet svinger lidt efter sæson, men vedbliver at falde.
5. Den største af de fem fraværsgrupper har et **vedvarende lavt fravær** fra 5. til 7. klasse. Denne elevgruppe udgør hele 80 pct. og fungerer i analysen som sammenligningsgruppe til de øvrige fire fraværsgrupper. Hen over de tre skoleår har gruppen et lavt fravær på under 10 pct. med små sæsonudsving i form af let øget fravær i vintermånederne.

Figuren til højre viser, hvordan det gennemsnitlige fravær udvikler sig fra 5. til 7. klasse for de fem grupper.

Figur: Udviklingen i gennemsnitlige elevfravær i 5. til 7. klasse (kvartaler) for hver af de fem fraværsgrupper, pct.

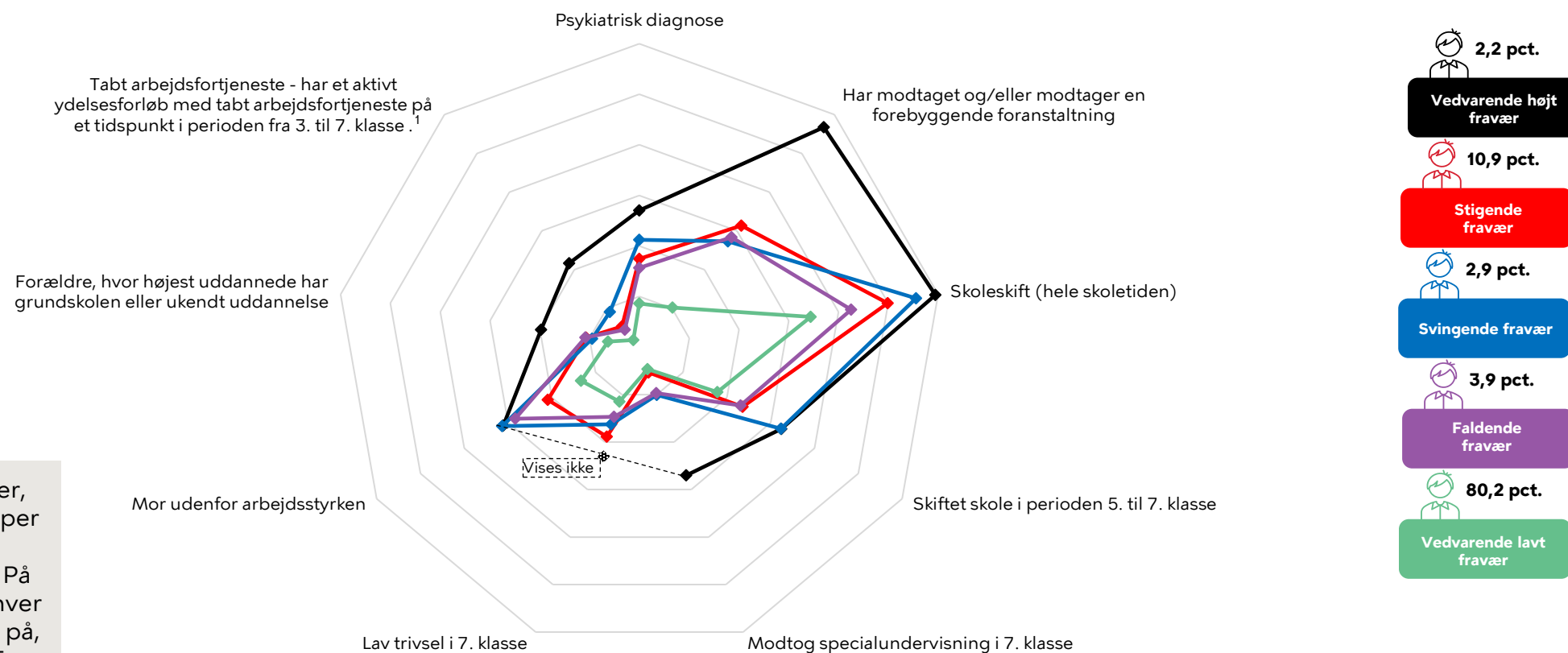

Note: Populationen i figuren er elever, som gik i en 7. klasse i skoleåret 2024/2025 på en skole administreret af Københavns Kommune og som havde dækkende fraværsregistreringer i alle kvartaler fra 3. kvartal 2022 til 2. kvartal 2025. I alt opfylder 3.432 elever disse to kriterier.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre og Socialforvaltningens fagsystem.

I 7. klasse er der markant forskel på de fem fraværsgrupper, både på udsathed- og skolefaktorer

Figuren viser andelen af elever, som er berørt af forskellige udsathed- og skolefaktorer ved forløbets slutpunkt i 7. klasse – fordelt fem på fraværsgrupper.

Edderkoppespindet illustrerer, hvordan de fem fraværsgrupper adskiller sig på forskellige udsathedsfaktorer i 7. klasse. På de følgende sider beskrives hver gruppe nærmere, med fokus på, hvordan grupperne ser ud i 5. klasse, og hvordan de udvikler sig i løbet af 5.-7. klasse.

¹ Det er ikke muligt at se aktive ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste længere tilbage end 2020. Derved muliggør datagrundlaget, at vi kan undersøge aktive ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste for eleverne fra de har gået i 3. klasse til 7. klasse.

Note: Andelen af elever med lav trivsel vises ikke for fraværsgrupperingen *Vedvarende højt fravær* grundet diskretioneringshensyn
Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre og Socialforvaltningens fagsystem

En lille elevgruppe med vedvarende højt fravær er kendetegnet ved en markant højere andel med diagnoser, foranstaltninger og skoleskift

En lille gruppe, som udgør omkring 2 pct. af eleverne, har vedvarende højt fravær fra 5. til 7. klasse (figur nederst).

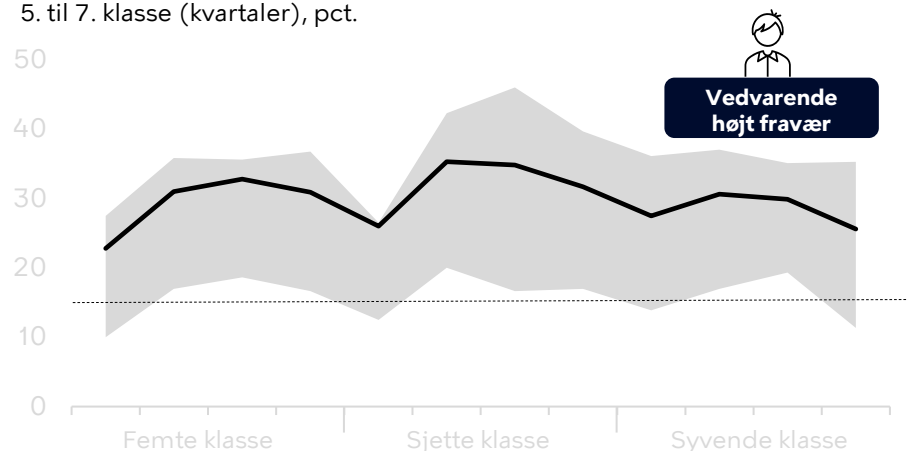
Elevgruppen med vedvarende højt fravær er generelt kendetegnet ved mange tegn på udsathed (jf. figuren s. 32-33). Gruppen adskiller sig fra de øvrige grupper ved, at markant flere modtager specialundervisning i 7. klasse (27 pct.), ligesom markant flere har forældre, som har haft et forløb med tabt arbejdsfortjeneste på et tidspunkt i perioden fra 3. til 7. klasse¹ (22 pct.).

Også markant flere i gruppen har en psykiatrisk diagnose (27 pct.), og/eller har modtaget en forebyggende foranstaltning (57 pct.).

En tredjedel (27 pct.) har skiftet skole allerede før 5. klasse, og en tredjedel (32 pct.) skifter enten skole igen eller har sit første skoleskift løbet af 5.-7. klasse. Flere resultater fremgår af boksen til højre.

¹Det er ikke muligt at se aktive ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste længere tilbage end 2020 i det tilgængelige datagrundlag. Derfor undersøges aktive forløb for elever i perioden fra i 3. klasse til 7. klasse.

Figur: Udviklingen i gennemsnitligt i elevfravær i elevgruppen med vedvarende højt fravær, fra 5. til 7. klasse (kvartaler), pct.

Note: Det farvede areal markerer hhv. hvordan det første kvartil (nederst) og det tredje kvartil (øverst) ligger i forhold til den gennemsnitlige fraværspocent (linjen).

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Elever med vedvarende højt fravær (2 pct.)

Udsathedsfaktorer

- 16 pct. har allerede en **psykiatrisk diagnose** i 5. klasse. I 7. klasse er den andel steget til 27 pct.
- 57 pct. har modtaget en **forebyggende foranstaltning** – heraf oftest i løbet af 5.-7. klasse. Det er nærvæd seks gange så mange som blandt gruppen med vedvarende lavt fravær.
- 22 pct. af elevgruppen har forældre, som opstarter et aktivt ydelsesforløb med kompensation for **tabt arbejdsfortjeneste**. Det er en markant højere andel end i de fire øvrige fraværsgupper (2-9 pct.).
- 31 pct. har en mor, som står **uden for arbejdsstyrken**, og for 20 pct. er forældrenes højest fuldførte uddannelse grundskolen.

Skolefaktorer

- Andelen med **lav trivsel** i 5. og 6. klasse er umiddelbart på samme niveau (14-20 pct.) som hos flere af de øvrige fraværsgupper. Det kan dog skyldes, at elever med meget højt fravær ofte ikke deltager i skolernes trivselsmåling.
- 27 pct. af eleverne har allerede **skiftet skole** før 5. klasse, og 32 pct. skifter i løbet af 5. til 7. klasse.
- 27 pct. modtager **specialundervisning** i 7. klasse, hvoraf størstedelen (18 pct.) startede i det skoletilbud allerede før 5. klasse.

I figurerne på s. 32-33 vises resultaterne på tværs af de fem fraværsgupper.

Definition

Gruppen med *vedvarende højt fravær* omfatter elever, som har et fravær på mindst 15 pct. i mindst otte kvartaler over perioden fra 5. til 7. klasse.

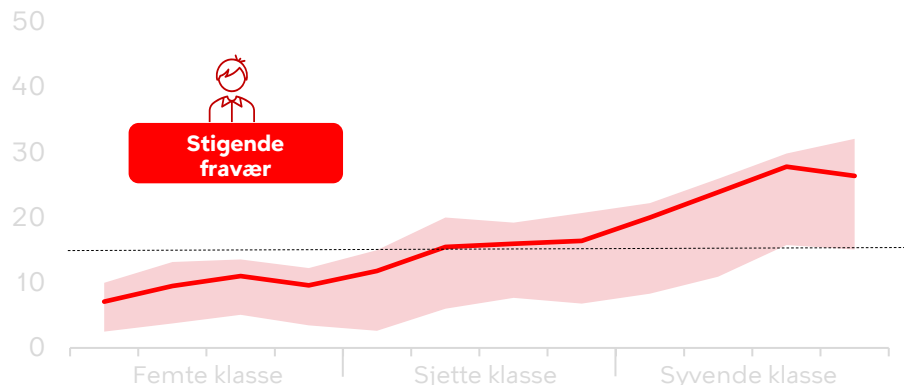
En større elevgruppe med stigende elevfravær er kendetegnet ved lav trivsel i 5.-7. klasse og øget udsathed i løbet af mellemtrinnet

En større gruppe, som udgør omkring 11 pct. af eleverne, har stigende fravær fra 5. til 7. klasse (figur nederst).

Elevgruppen med stigende fravær er blandt andet kendetegnet ved lav trivsel (jf. figuren s. 32-33). I 5., 6. og 7. gælder det for hver femte elev i gruppen (19-22 pct.). Det er allerede i 5. klasse en markant højere andel end i elevgruppen med lavt fravær (12 pct.), hvorfor mistrivsel kan være et tidligt tegn på en begyndende fraværproblematik.

Derudover har gruppen med stigende fravær flere udsathedsfaktorer, som optræder i løbet af 5.-7. klasse. I 5. klasse har 7 pct. af gruppen en psykiatrisk diagnose – hvilket er samme udgangspunkt som i gruppen med vedvarende lavt fravær – men i løbet af 5.-7. klasse stiger den andel kraftigt til 17 pct., mens få elever med vedvarende lavt fravær får en diagnose i 5.-7. klasse. En fjerdedel af elevgruppen har skoleskift bag sig allerede i 5. klasse (26 pct.), og en fjerdedel skifter skole i løbet af 5.-7. klasse (24 pct.). Flere resultater fremgår af boksen til højre.

Figur: Udviklingen i gennemsnitligt i elevfravær i elevgruppen med stigende fravær, fra 5. til 7. klasse (kvartaler), pct.

Note: Det farvede areal markerer hhv. hvordan det første kvartil (nederst) og det tredje kvartil (øverst) ligger i forhold til den gennemsnitlige fraværspocent (linjen).

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Elever med stigende fravær (11 pct.)

Udsathedsfaktorer

- 17 pct. har en **psykiatrisk diagnose** i 7. klasse, heraf får 2/3 først stillet diagnosen i løbet af 5.-7. klasse.
- 31 pct. har modtaget en **forebyggende foranstaltning** – oftest i løbet af 5.-7. klasse. Det er omkring tre gange så mange som blandt elever med vedvarende lavt fravær.
- 5 pct. af elevgruppen har forældre, som opstarter et aktivt ydelsesforløb med kompensation for **tabt arbejdsfortjeneste**. Det er en lidt højere andel end blandt elever med vedvarende lavt fravær (2 pct.), men markant lavere end i gruppen med vedvarende højt fravær (22 pct.).
- 21 pct. har en mor, som står **uden for arbejdsstyrken**, og for 11 pct. er forældrenes højest fuldførte uddannelse grundskolen.

Skolefaktorer

- Andelen med **lav trivsel** i 5., 6. og 7. klasse er 19-22 pct., hvilket er betydeligt højere end blandt elever med vedvarende lavt fravær (11-13 pct.).
- 26 pct. af eleverne har allerede **skiftet skole** før 5. klasse, og 24 pct. skifter i løbet af 5. til 7. klasse.
- 5 pct. modtager **specialundervisning** i 7. klasse. Det er lavere end i flere af de øvrige fraværsgupper og omtrent samme andel som blandt elever med vedvarende lavt fravær (5 pct.).

I figurerne på s. 32-33 vises resultaterne på tværs af de fem fraværsgupper.

Definition

Gruppen med *stigende fravær* omfatter elever, som har flere kvartaler med et fravær på mindst 15 pct. i 7. klasse, end de havde i 5. klasse.

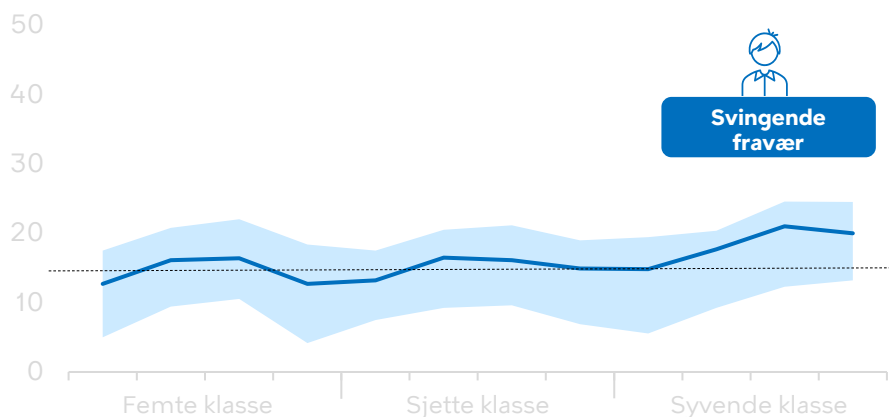
En mindre elevgruppe med svingende fravær er bl.a. kendetegnet ved svingende trivsel

En lille gruppe, som udgør omkring 3 pct. af eleverne, har svingende fravær i 5., 6. og 7. klasse. Elevgruppen med svingende fravær er bl.a. kendetegnet ved, at elevgruppens trivsel svinger hen over de tre skoleår. Andelen af elevgruppen, som har lav trivsel, er størst i 6. klasse, hvor det gælder for knap hver fjerde elev i gruppen (23 pct.).

En femtedel af gruppen har en psykiatrisk diagnose (21 pct.), og heraf får størstedelen stillet diagnosen allerede før 5. klasse. Her adskiller elevgruppen sig fra de elever, der har hhv. stigende og faldende fravær, som oftere får stillet en psykiatrisk diagnose i perioden fra 5. klasse til 7. klasse.

Omkring hver tredje elev i gruppen skifter skole i løbet af 5. til 7. klasse (32 pct.), hvilket er højere end i alle de øvrige fraværsgupper, bortset fra gruppen med vedvarende højt fravær, der har samme høje niveau. Flere resultater fremgår af boksen til højre.

Figur: Udviklingen i gennemsnitligt i elevfravær i elevgruppen med svingende fravær, fra 5. til 7. klasse (kvartaler), pct.

Note: Det farvede areal markerer hhv. hvordan det første kvartil (nederst) og det tredje kvartil (øverst) ligger i forhold til den gennemsnitlige fraværsporcet (linjen).

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Elever med svingende fravær (3 pct.)

Udsathedsfaktorer

- 21 pct. har en **psykiatrisk diagnose** i 7. klasse, heraf fik 2/3 stillet diagnosen allerede før 5. klasse.
- 27 pct. har modtaget en **forebyggende foranstaltning** – oftest i løbet af 5.-7. klasse.
- 9 pct. af elevgruppen har forældre, som opstarter et aktivt ydelsesforløb med kompensation for **tabt arbejdsfortjeneste**. Det er en højere andel end blandt elever med vedvarende lavt fravær (2 pct.), men markant lavere end i gruppen med vedvarende højt (22 pct.).
- 31 pct. har en mor, som står **uden for arbejdsstyrken**, og for 9 pct. er forældrenes højest fuldførte uddannelse grundskolen.

Skolefaktorer

- Andelen med **lav trivsel** svinger imellem 5., 6. og 7. klasse. I 5. klasse har 18 pct. lav trivsel, i 6. klasse stiger andelen til 23 pct., og i 7. klasse falder andelen til 16 pct.
- 23 pct. af eleverne har allerede **skiftet skole** før 5. klasse, og 32 pct. skifter i løbet af 5. til 7. klasse.
- 10 pct. modtager **specialundervisning** i 7. klasse. Det er en markant højere andel end blandt elever med stigende fravær (5 pct.).

I figurerne på s. 32-33 vises resultaterne på tværs af de fem fraværsgupper.

Definition

Gruppen med *svingende fravær* omfatter elever, som indenfor hvert skoleår har mindst ét kvartal med 15 pct. fravær – udover eventuelt sæsonfravær (december og januar) – og hvor antallet af kvartaler med højt fravær er højere/lavere i 6. klasse end i 5. og 7. klasse.

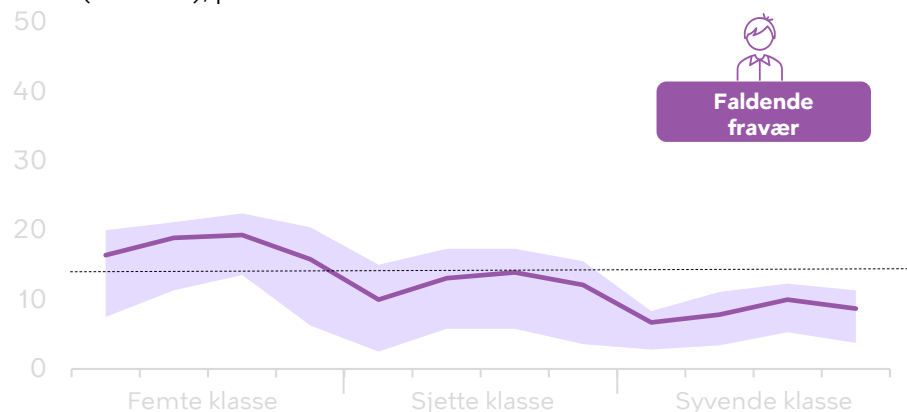
En mindre elevgruppe med faldende fravær er kendetegnet ved, at trivslen forbedres og at færre skifter skole i løbet af mellemtrinnet

En mindre gruppe, som udgør omkring 4 pct. af eleverne, har faldende fravær fra 5. til 7. klasse (figur nederst).

Elevgruppen med faldende fravær er bl.a. kendetegnet ved, at elevtrivslen forbedres for gruppen fra 5. til 7. klasse. I 5. klasse har 20 pct. lav trivsel, mens det gælder for 15 pct. i 7. klasse. 12 pct. af elevgruppen går i specialskole i 7. klasse (jf. figuren s. 32-33).

Gruppen har, ligesom gruppen med højt vedvarende fravær, en fraværsprocent på over 15 pct. i 5. klasse, men de to grupper udvikler sig forskelligt over tid både mht. fravær og på udsathedsfaktorerne. I gruppen med faldende fravær forbedres elevernes trivsel, en lidt mindre andel opstarter specialundervisning og færre oplever skoleskift i perioden fra 5. til 7. klasse end i gruppen med vedvarende højt fravær. Flere resultater fremgår af boksen til højre.

Figur: Udviklingen i gennemsnitligt i elevfravær i elevgruppen med faldende fravær, fra 5. til 7. klasse (kvartaler), pct.

Note: Det farvede areal markerer hhv. hvordan det første kvartil (nederst) og det tredje kvartil (øverst) ligger i forhold til den gennemsnitlige fraværsprocent (linjen).

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Elever med faldende fravær (4 pct.)

Udsathedsfaktorer

- 16 pct. har en **psykiatrisk diagnose** i 7. klasse.
- 28 pct. har modtaget en **forebyggende foranstaltning** – oftest i løbet af 5.-7. klasse. Det er omkring tre gange så mange som blandt elever med vedvarende lavt fravær.
- 4 pct. af elevgruppen har forældre, som opstarter et aktivt ydelsesforløb med kompensation for **tabt arbejdsfortjeneste**. Det er på niveau med gruppen, som har stigende fravær.
- 28 pct. har en mor, som står **uden for arbejdsstyrken**, og for 11 pct. er forældrenes højest fuldførte uddannelse grundskolen.

Skolefaktorer

- Andelen med **lav trivsel** falder fra 5. til 7. klasse. I 5. klasse har 20 pct. lav trivsel, i 6. klasse gælder det 18 pct., og i 7. klasse falder andelen til 15 pct.
- 19 pct. af eleverne har allerede **skiftet skole** før 5. klasse, og 23 pct. skifter i løbet af 5. til 7. klasse.
- 10 pct. modtager **specialundervisning** i 7. klasse. Det er en markant lavere andel end blandt elever med vedvarende højt fravær (27 pct.).

I figurerne på s. 32-33 vises resultaterne på tværs af de fem fraværsgrupper.

Definition

Gruppen med *faldende fravær* omfatter elever, som har færre kvartaler med et fravær på mindst 15 pct. i 7. klasse, end de havde i 5. klasse.

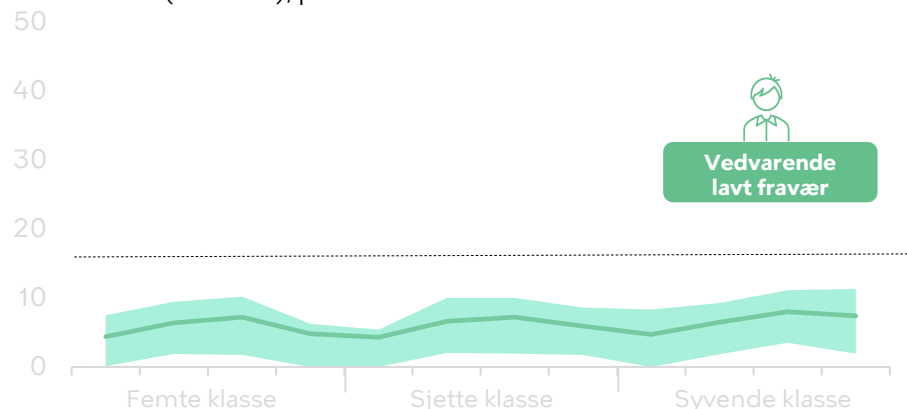
Den største elevgruppe har vedvarende lavt fravær og er kendetegnet ved, at få elever slår ud på de forskellige udsathedsfaktorer

Den største af de fem fraværsgupper har et vedvarende lavt fravær fra 5. til 7. klasse (figur nederst).

Elevgruppen med vedvarende lavt fravær er kendetegnet ved, at relativt få elever slår ud på de undersøgte udsathedsfaktorer, såsom lav trivsel (11-13 pct.), forebyggende foranstaltninger (10 pct.) og diagnoser (9 pct.) sammenlignet med i de øvrige fire fraværsgupper (jf. figuren s. 32-33).

Sammenlignet med de øvrige grupper, kommer eleverne med vedvarende lavt fravær generelt fra mere ressourcestærke hjem, da kun en mindre andel af mødre til elever i gruppen står udenfor arbejdsstyrken (13 pct.), ligesom kun få har forældre med grundskolen som højest fuldførte uddannelse (6 pct.). Flere resultater fremgår af boksen til højre.

Figur: Udviklingen i gennemsnitligt i elevfravær i elevgruppen med vedvarende lavt fravær, fra 5. til 7. klasse (kvartaler), pct.

Note: Det farvede areal markerer hhv. hvordan det første kvartil (nederst) og det tredje kvartil (øverst) ligger i forhold til den gennemsnitlige fraværspcent (linjen).

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Elever med vedvarende lavt fravær (80 pct.)

Udsathedsfaktorer

- 9 pct. har en **psykiatrisk diagnose** i 7. klasse.
- 10 pct. har modtaget en **forebyggende foranstaltning** – oftest i løbet af 5.-7. klasse.
- 2 pct. af elevgruppen har forældre, som opstarter et aktivt ydelsesforløb med kompensation for **tabt arbejdsfortjeneste**. Det ligger på niveau med elever generelt i de københavnske folkeskoler.
- 13 pct. har en mor, som står **uden for arbejdsstyrken**, og for 6 pct. er forældrenes højest fuldførte uddannelse grundskolen.

Skolefaktorer

- Andelen med **lav trivsel** er 11-13 pct., hvilket indikerer markant højere trivsel end i de øvrige fraværsgupper.
- 17 pct. har **skiftet skole** før 5. klasse, og 18 pct. skifter i løbet af 5. til 7. klasse.
- 5 pct. modtager **specialundervisning** i 7. klasse og heraf startede 4 pct. i det skoletilbud allerede før 5. klasse.

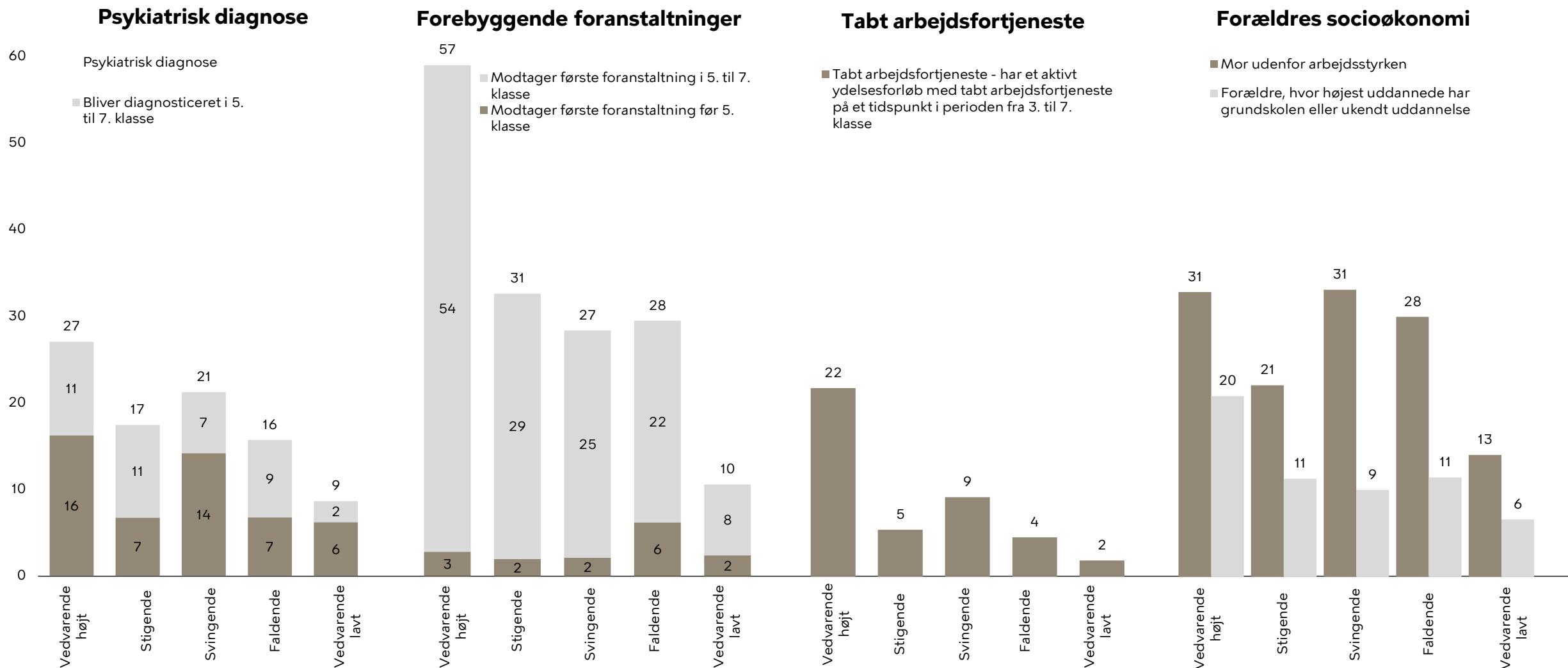
I figurerne på s. 32-33 vises resultaterne på tværs af de fem fraværsgupper.

Definition

Gruppen med *vedvarende lavt fravær* omfatter elever, som har et fravær på under 15 pct. i mindst otte kvartaler over perioden fra 5. til 7. klasse. Yderligere indeholder gruppen elever med "sæsonfravær, som kun har haft højt fravær i vintermånederne (december og januar). De udgør en mindre del af hele elevgruppen (2,6 pct.).

Udsathedsfaktorer for fraværsgrupperne

Figur: Figuren viser andelen af elever på forskellige karakteristika - fordelt på fraværsgrupperinger.

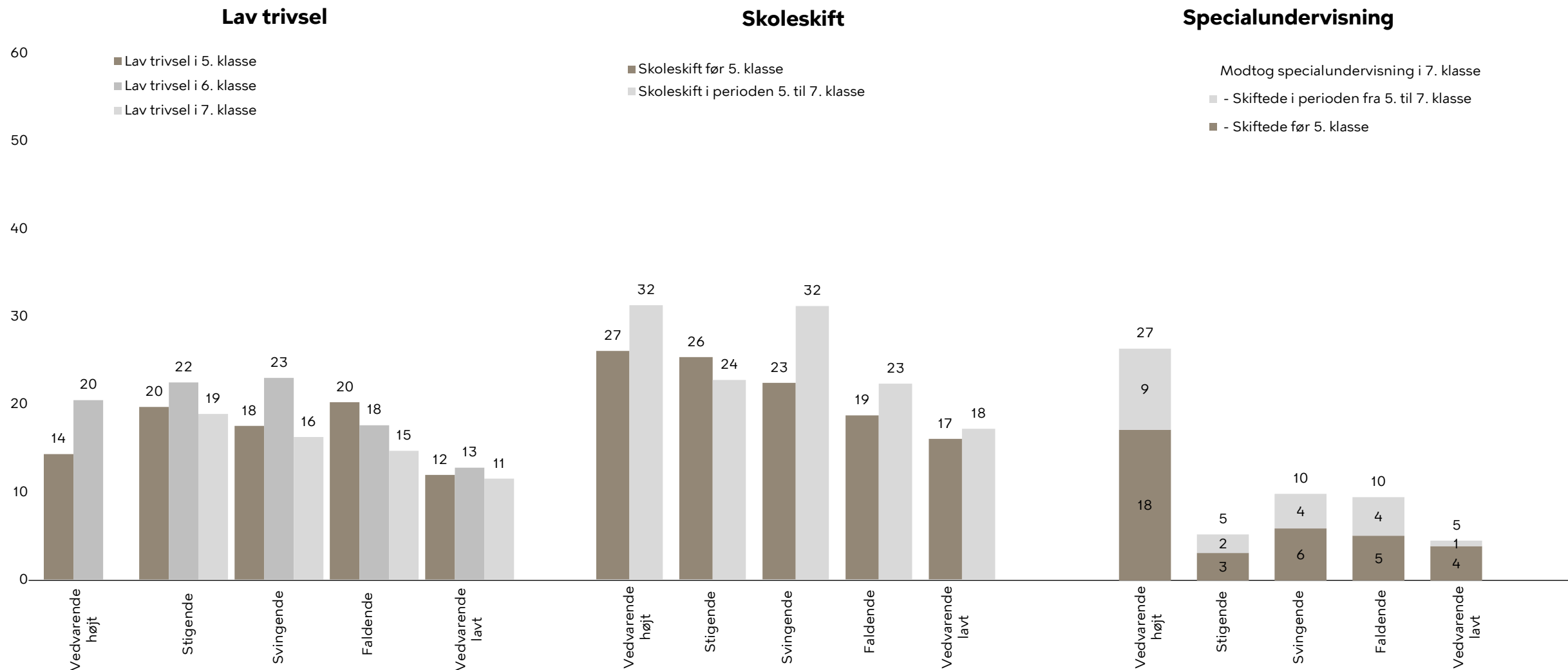

Note: Det er ikke muligt at se aktive ydelsesforløb med tabt arbejdsfortjeneste længere tilbage end 2020 i det tilgængelige datagrundlag. Derfor undersøges aktive forløb for elever i perioden fra i 3. klasse til 7. klasse.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre og Socialforvaltningens fagsystem

Skolefaktorer for fraværsgrupperne

Figur: Figuren viser andelen af elever på forskellige karakteristika - fordelt på fraværsgrupperinger.

Note: Andelen af elever med lav trivsel i 7. klasse vises ikke for fraværsgrupperingen *Vedvarende højt fravær* grundet diskretionershensyn

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre og Socialforvaltningens fagsystem

Delanalyse 4

Faktorer der har betydning for at udvikle højt fravær

Formål

Analysens fjerde del undersøger, hvilke faktorer der har betydning for at have et fravær på mindst 15 pct. i 7. klasse.

I den eksisterende litteratur om elevfravær er der enighed om, at elevens forudsætninger i livet, herunder familiens socioøkonomi og ressourcer, elevens trivsel og helbred mv., har stor betydning for fraværet. Fra et kommunalt perspektiv er det imidlertid væsentligt at belyse, hvilke forhold i klasserne der også har betydning for elevernes fravær.

Delanalysen besvarer spørgsmålet:

Hvilke forhold på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau har betydning for elevfravær i 7. klasse?

Resultaterne kan pege på, om der er (målbare) forhold i klasserne, som kan adresseres med henblik på at reducere det stigende elevfravær i Københavns Kommune.

Hovedkonklusioner

Særligt elevens egen udsathed og skolesituation har betydning for elevens fraværskisiko, mens kun enkelte faktorer i klassen har målbar betydning.

Elevniveau: Det er kendte faktorer på elevniveau, som har betydning for sandsynligheden for at udvikle højt fravær i 7. klasse. Det gælder bl.a. elevens skolesituation, hvor fx højt fravær i det foregående skoleår, lav trivsel i skolen og mange forudgående skoleskift er forbundet med en øget risiko for højt fravær. Det gælder også elevens familieforhold, hvor fx særligt ældre søskendes fravær har betydning for elevens eget fravær.

Klasseniveau: På klasseniveau er billedet mindre tydeligt. Imidlertid viser analysen, at elever, som går sammen med andre klassekammerater, der har højt fravær eller lav trivsel, selv har øget fraværskisiko. Derudover er to-voksenundervisning forbundet med lavere risiko for højt fravær i 7. klasse – dog kun blandt de elever, som allerede havde højt fravær tidligere i deres skoleforløb.

Skole- og kommuneniveau: Sandsynligheden for højt fravær er større blandt elever på store skoler med mange elever, og på skoler hvor eleverne generelt har højt fravær. Dette peger på, at skolens organisatoriske og sociale rammer har betydning for den enkelte elevs tilknytning til skolen.

Væsentlige forbehold

I datagrundlaget er elevernes fravær opgjort på dagsniveau, som typisk registreres om morgenen. Fraværet kan dermed ikke opgøres for de enkelte lektioner, ligesom fravær, hvor en elev går hjem i løbet af dagen, ikke nødvendigvis indgår i datagrundlaget. Det kan samtidig være vanskeligt at afgøre, hvilken retning sammenhængen mellem klassefaktorerne og elevfravær har: Er det fx lav trivsel i klassen, som leder til højt fravær for den enkelte elev, eller leder elevens eget høje fravær også til lav klassetrivsel blandt de øvrige elever. Resultaterne skal derfor tolkes som statistiske sammenhænge fremfor kausale årsagssammenhænge. Ikke alle relevante klasseforhold kan opgøres og inkluderes i modellen. Det er eksempelvis ikke muligt at undersøge betydningen og kontrollere for faktorer som fx klasseledelse, klassekultur, mv. Endeligt er der et betydeligt og skævt frafald pga. datakvalitet. Betydningen heraf undersøges i metodebilaget (bilag 4.2).

Forudgående fravær, skoleskift samt lav trivsel og lav faglighed øger elevens risiko for højt fravær i 7. klasse

På elevniveau er det en række kendte faktorer, som har betydning for elevernes risiko for højt fravær i 7. klasse. Af figuren på denne og næste side fremgår et udvalg af de mest væsentlige elevfaktorer, der har betydning for fravær.

Den faktor, som har allerstørst betydning for elevfravær i 7. klasse er, om eleven allerede havde højt fravær på tidligere klassetrin. Konkret øger det risikoen for højt fravær i 7. klasse med knap 30 procentpoint, hvis eleven havde højt fravær i 6. klasse. Denne sammenhæng er ikke overraskende og er et udtryk for, at fravær udvikler sig over tid og ofte er vedvarende. Det peger på, at det nytter at sætte tidligt ind med forebyggende indsatser til elever, som har begyndende højt fravær allerede i indskoling og på mellemtrinnet.

Også ustabil skolegang i form af skoleskift, samt lav trivsel og lav faglighed er faktorer, som øger risikoen for højt fravær. I modellen øger det risikoen for højt fravær i 7. klasse med 5 procentpoint, hvis eleven har haft mere end to skoleskift, mens det øger risikoen for højt elevfravær i 7. klasse med omkring 3 procentpoint, hvis eleven har hhv. lav trivsel eller lav faglighed i 6. klasse. Resultaterne er under kontrol for øvrige faktorer på både elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau, og kan derfor anses som den direkte betydning.

Øvrige elevfaktorer

Modellen inkluderer en lang række andre elevfaktorer, der også har betydning for elevens risiko for højt fravær. I metodebilaget opsummeres alle resultaterne på elevniveau (bilag 4.4) sammen med en beskrivelse af opgørelsesmetoden for hver elevfaktor (bilag 4.3).

Figur: Betydningen af udvalgte elevfaktorer relateret til elevens skolesituation for sandsynligheden for mindst 15 pct. fravær i 7. klasse. Procentpoint.

Over 15 pct. fravær i 6. klasse
(0 til 15 pct.)

28,4 procentpoint

Mere end to **skoleskift**/to skoleskift før 7. klasse
(Ingen skoleskift)

4,9/1,9 procentpoint

Lav elevtrivsel i 6. klasse
(Ikke lav elevtrivsel)

3,1 procentpoint

Lavt resultat i både dansk og matematik i 6. klasse
(Ikke dårligt resultat)

2,8 procentpoint

Note: Af figuren fremgår den marginale ændring i sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse (procentpoints forskel) relativt til referencekategorien, som fremgår af parentesens.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks lærer-elevregister.

Fravær blandt søskende og sociale udfordringer i familien øger elevens risiko for fravær i 7. klasse

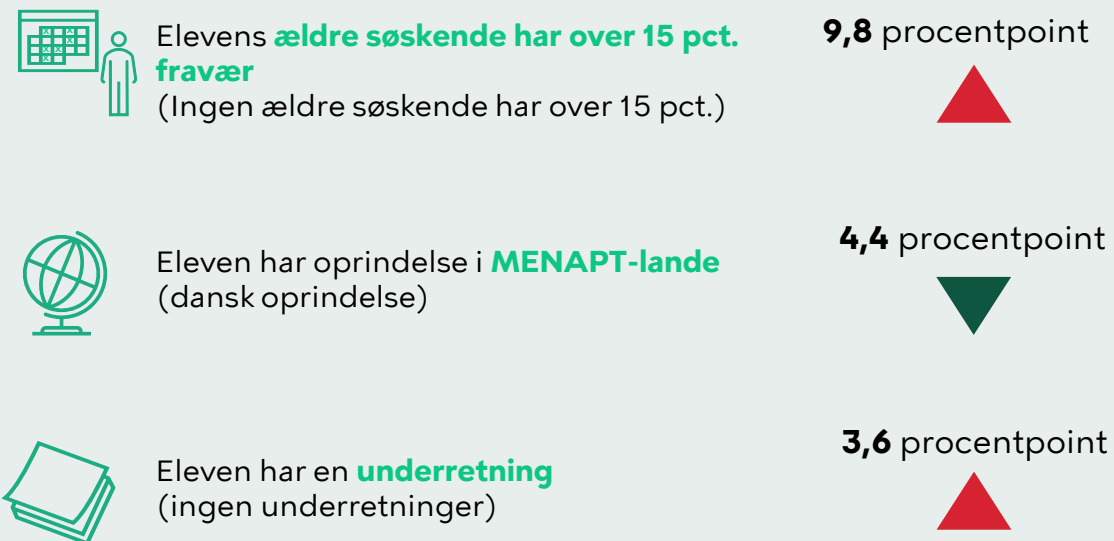
Foruden elevens skolesituation har elevens udsathed og familieforhold væsentlig betydning for elevens risiko for at udvikle højt fravær i 7. klasse. Resultaterne peger generelt på, at et tæt samarbejde mellem skole og forældre, samt et fokus på familierettede indsatser er et relevant greb i situationer med begyndende elevfravær.

Fx fremgår det, at hvis (mindst én af) elevens ældre søskende havde over 15 pct. fravær i 9. klasse, så øger det elevens egen risiko for højt fravær med 14 procentpoint. I litteraturen indgår ældre søskendes fravær ofte som et udtryk for forældrenes tilgang og forhold i hjemmet, dels fordi der er stærke peer-effekter mellem søskende, der kan agere som (ufrivillige) rollemodeller for hinanden, og dels fordi søskende deler både ophav og miljø.

At der tidligere er foretaget en 'underretning om bekymring' om eleven, er ligeledes forbundet med højere fraværskisiko, hvor det øger risikoen med 3,6 procentpoint. Den hyppigste underretning blandt elevgruppen med højt fravær er om bekymrende adfærd hos eleven, f.eks. udadreagerende adfærd. Det peger på, at et fokus på tidlige tegn på mistrovisel og andre bekymringer, som følges op med passende indsatser, er relevante greb til at forebygge senere elevfravær.

Elevens oprindelse har også betydning. Oprindelse i et MENAPT-land er alt andet lige forbundet med en reduceret risiko for fravær i 7. klasse. For elever i København har elever med oprindelse i MENAPT-lande også en mindre fraværskisiko end elever med dansk oprindelse, når der samtidig kontrolleres for elevens udsathed og socioøkonomiske baggrund.

Figur: Betydningen af udvalgte elevfaktorer relateret til elevens udsathed for sandsynligheden for mindst 15 pct. fravær i 7. klasse. Procentpoint.

Note: Af figuren fremgår den marginale ændring i sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse (procentpoints forskel) relativt til referencekategorien, som fremgår af parenteser. For 'ældre søskende med højt fravær' er referencekategorien 'ingen ældre søskende med højt fravær', mens elever 'uden nogen ældre søskende' indgår i modellen som separat udfald (fremgår ikke af figur).

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks lærer-elevregister.

Både klassekammerater, lærere og skemalægning kan have betydning for elevens fravær i 7. klasse

På klasseniveau er sammenhængen mellem en lang række faktorer og fravær undersøgt og afprøvet, herunder faktorer relateret til klassekammerater, lærerkarakteristika og skemalægning. Ud af de undersøgte klassefaktorer har særligt klassekammerater med højt fravær og to-voksenundervisning væsentlig betydning for den enkelte elevs fravær, mens der for de øvrige klassefaktorer enten ikke er en statistisk målbar sammenhæng med elevfravær eller betydningen er ganske lille, når der samtidig tages højde for øvrige faktorer på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Det underbygger, at fraværsindsatser i skolerne ikke nødvendigvis kan stå alene, men med fordel kan understøttes af tidlige indsatser målrettet familiens og elevens ressourcer og trivsel.

Af figuren fremgår otte¹ klassefaktorer, som indgår i modellen og deres overordnede sammenhæng med elevfravær i 7. klasse. På de følgende sider gennemgås de otte klassefaktorer i nærmere detaljer.

Øvrige klassefaktorer

Mange øvrige klassefaktorer er afprøvet i modellen, men er ikke inkluderet i den endelige model, enten pga. manglende betydning for elevfravær, eller fordi en anden faktor er udtryk for det samme - fx indgår lærerfravær i modellen fremfor vikartimer, da de to variable er udtryk for samme ting. I metodebilaget opsummeres alle resultaterne på klasseniveau (bilag 4.4) sammen med en beskrivelse af opgørelsesmetoden for hver klassefaktor (bilag 4.3).

¹) Som en niende klassefaktor i modellen indgår også 'andelen af aflyste timer', hvor flere aflyste timer er forbundet med lavere sandsynlighed for fravær. Da analysen generelt tager afsæt i registrerede, planlagte timer (fremfor afholdte timer), indgår andelen af aflyste timer i modellen som en væsentlig kontrol for, at enkelte af de planlagte fx to-voksentimes registreres som aflyst. Resultaterne af aflyste timer fremgår af bilag 4.4.

Figur: Betydningen af udvalgte klassefaktorer for sandsynligheden for mindst 15 pct. fravær i 7. klasse.

Klassekammeraterne har betydning for elevens egen fraværsrisiko

- ▲ Når flere af de øvrige elever i **klassen har højt fravær**, har eleven også selv større risiko for højt fravær.
- ▼ Jo højere **trivsel** blandt klassekammeraterne, jo lavere risiko for fravær har eleven selv.
- **Klassestørrelse** og **kontinuitet** blandt klassekammerater har umiddelbart ikke nogen målbar betydning for elevens fraværsrisiko.

Lærerkarakteristika har i nogen grad (målbar) betydning for elevens fraværsrisiko

- ▼ Jo større andel af timerne i 7. klasse, som er **to-voksenundervisning**, jo lavere risiko for fravær har elevgruppen, som havde højt fravær allerede i 6. klasse.
- Hverken **lærergruppens uddannelsesbaggrund** eller **fravær** har en (målbar) betydning for elevfraværet i 7. klasse.

Skemalægning har i nogen grad betydning for elevens fraværsrisiko

- ▲ Jo **længere skoledage**, jo højere risiko for fravær.

Højt fravær er lidt mere udbredt i Københavns 7. klasser end på landsplan

I København har gennemsnitligt 12 pct. af eleverne i byens 7. klasser højt fravær på 15 pct. eller mere. Det svarer til 2-3 elever pr. klasse i en gennemsnitlig klasse med 22 elever.

Fraværet er lidt højere i København end på landsplan, hvor 11 procent af eleverne i 7. klasserne har højt fravær, men lidt lavere end i Aalborg.

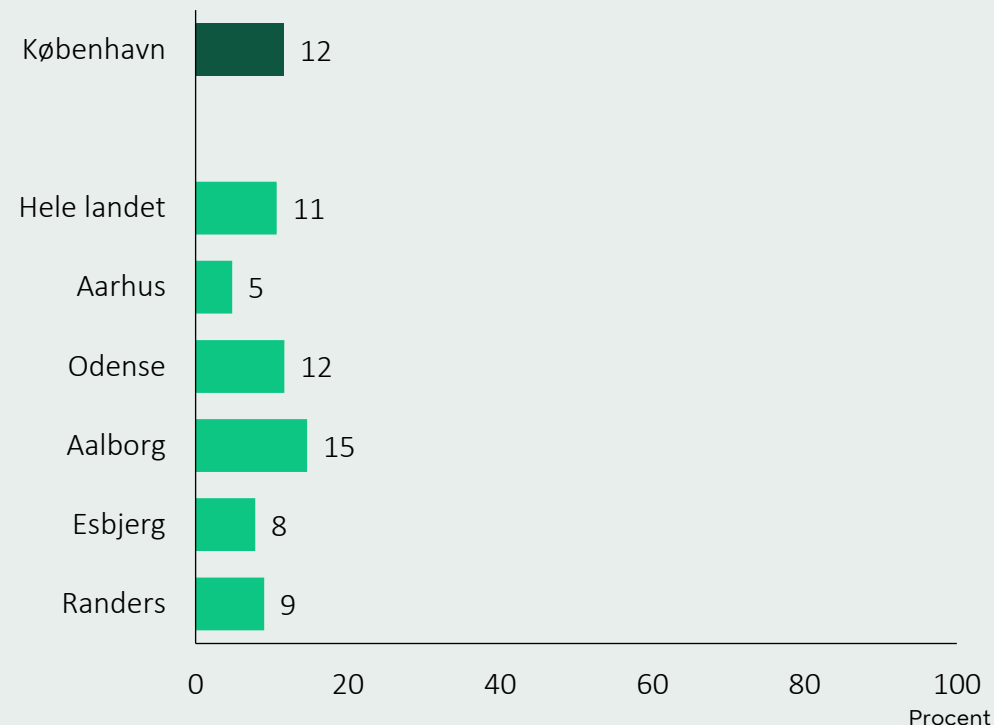
Der er imidlertid betydelig forskel på omfanget af fravær på tværs af 7. klasserne i København. I den fjerdedel af klasserne med højest fravær har mere end 16 pct. af eleverne mindst 15 pct. fravær, mens det for den fjerdedel af klasserne med lavest fravær kun er tilfældet for 5 pct. af eleverne (bilag 4.5).

Definition på højt fravær blandt klassekammerater

Højt fravær blandt klassekammerater er opgjort som andelen af elever i klassen (ekskl. eleven selv), som har fravær på 15 pct. eller mere i 7. klasse.

Et højt fravær blandt klassekammerater kan både være et udtryk for en direkte påvirkning mellem elever, men også underliggende forhold i klassen, fx en bestemt klassekultur, læringsmiljø, sociale dynamikker i klassen osv., som både den enkelte elev og elevens klassekammerater vil være påvirkede af.

Figur: Gennemsnitlig andel af elevens klassekammerater, der har mindst 15 pct. fravær i 7. klasse for København, hele landet og 6-byerne, 2022/23

Note: Figuren opgør det gennemsnitlige andel af den enkelte elevs klassekammerater, der havde mindst 15 pct. fravær i 7. klasse.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks lærer-elevregister.

Når klassekammeraterne har højt fravær, har eleven også selv større fraværsrisiko

Resultaterne viser, at det at gå i klasse med andre elever, der har højt fravær, kan have negativ betydning for elevens egen risiko for højt fravær. Dette gælder, når der samtidig tages højde for øvrige faktorer på hhv. elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau – inklusiv elevens fravær i 6. klasse og det generelle fraværsniveau på skolen.

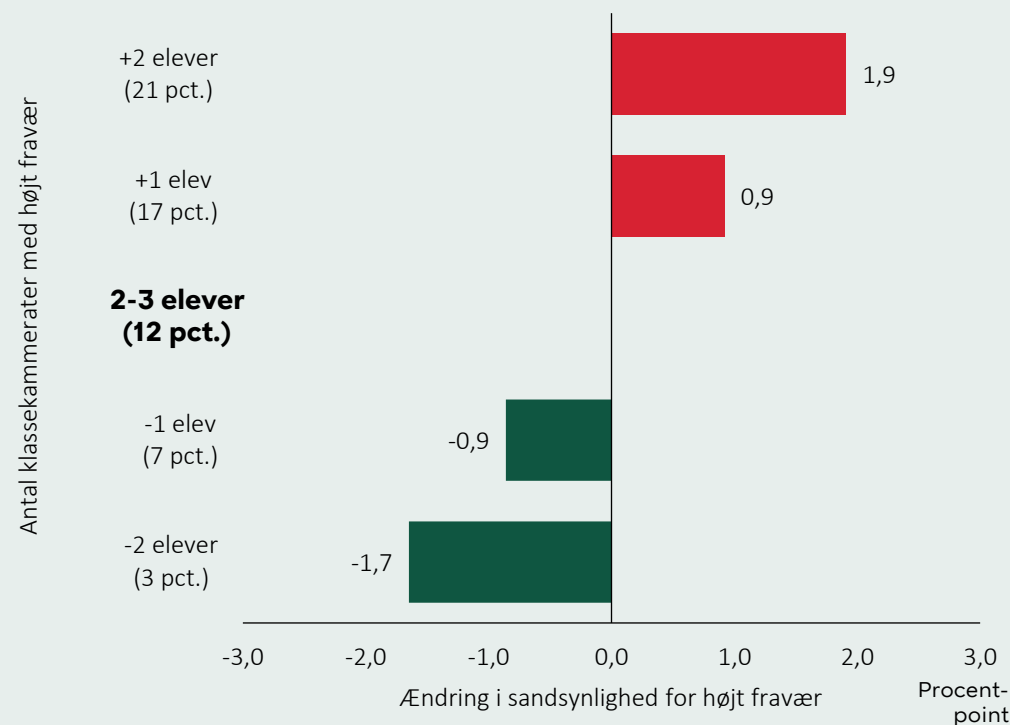
Figuren viser, at hvis antallet af klassekammerater med højt fravær reduceres fra 2-3 elever, som er det gennemsnitlige antal i de københavnske 7. klasser, til 1-2 elever, så reduceres den enkelte elevs risiko for højt fravær i 7. klasse med knap 1 procentpoint. På samme vis peger resultaterne på, at hvis bare én klassekammerat mere har højt fravær, så øges elevens egen fraværsrisiko med knap 1 procentpoint.

Klassekammeraternes fravær kan bl.a. være udtryk for peer-effekter, hvor klassekammerater med højt fravær kan agere negative rollemodeller. Det kan imidlertid også være udtryk for et ringe socialt og fagligt miljø i klassen og på skolen, der påvirker hele klassens fravær, og som ikke opfanges i klassens trivselsmåling, som der også tages højde for i modellen.

Stor eller lille betydning?

Størrelsesordenen af sammenhængen skal fortolkes i forhold til en baseline-risiko for højt elevfravær på 10 procent for en elev, der går i en klasse med 2-3 klassekammerater med højt fravær. I den kontekst må en reduktion på 1 procentpoint i fraværsrisikoen ved én klassekammerat mindre med højt fravær anses for en betydningsfuld sammenhæng.

Figur: Den marginale ændring i sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse ved hhv. at øge og reducere antallet af klassekammerater med højt fravær fra 2-3 elever, procentpoint

Note: Referencen på 2-3 klassekammerater med højt fravær i 6. klasse (2,6 elever) svarer til gennemsnittet for Københavns Kommune. Resultaterne er estimeret pba. en multilevelmodel med variable på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Modellen estimerer sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse. I modellen er der samtidig taget højde for elevens egen fravær.
Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Trivslen blandt elever i Københavns 7. klasser er generelt på niveau med landsplan

I København ligger trivslen i byens 7. klasser gennemsnitligt på 3,3 på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er udtryk for høj trivsel. Det er på niveau med gennemsnittet for hele landet, men lidt lavere end i fx Aalborg, hvor gennemsnittet er på 3,5.

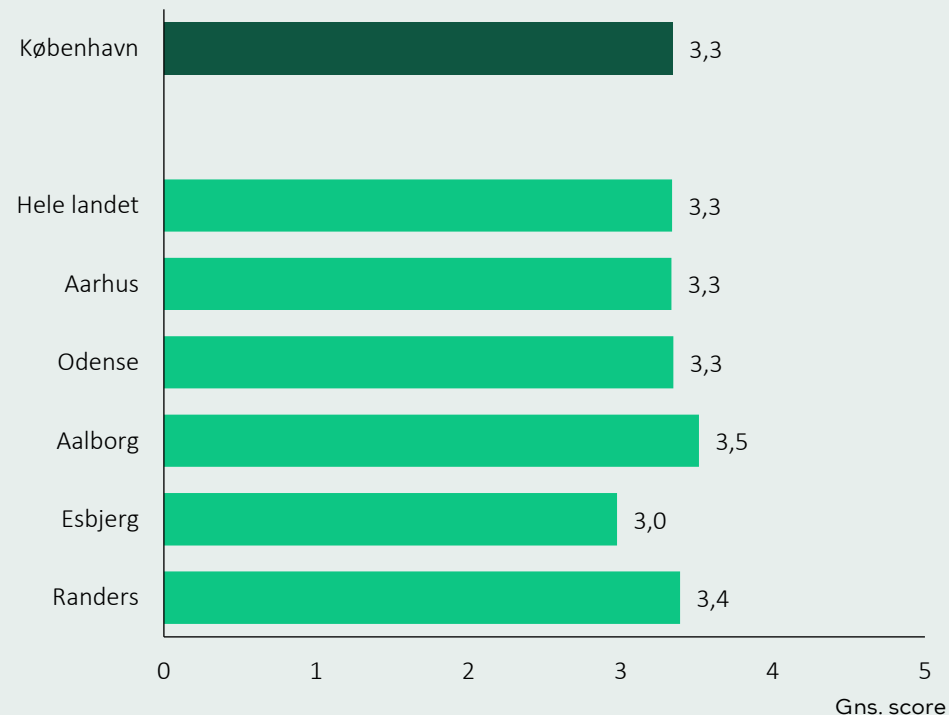
Også hvad angår klassekammeraternes trivsel er der betydelig forskel mellem 7. klasserne i København. Den fjerdedel af eleverne, hvor klassekammeraterne har lavest trivsel, har en trivselscore omkring gennemsnittet på 3,3, mens den fjerdedel af eleverne med klassekammerater med højest trivsel har et gennemsnit på hele 3,7 (bilag 4.5).

Definition på trivsel blandt klassekammerater

Trivsel blandt klassekammerater er opgjort på elevniveau og som den gennemsnitlige trivselscore blandt elevens klassekammerater (ekskl. eleven selv), baseret på 29 spørgsmål om generel trivsel fra Den Nationale Trivselsmåling i 7. klasse. Trivsel måles på en skala fra 1-5, hvor 5 angiver den højeste mulige trivsel.

Elevens generelle trivsel er et overordnet trivselsmål, som måler fire differentierede indikatorer for trivsel: Faglig trivsel, social trivsel, støtte og inspiration i undervisningen samt ro og orden. Klassekammeraters generelle trivsel er dermed både et udtryk for klassekammeraternes oplevelse af faglige evner, tilhørsforhold til klassen, lærernes hjælp og støtte samt klasseledelse.

Figur: Gennemsnitlig score på generel trivsel i 7. klasse blandt elevens klassekammerater for København, hele landet og 6-byerne, 2022/23

Note: Figuren opgør den gennemsnitlige score på 29 spørgsmål om generel trivsel i 7. klasse blandt den enkelte elevs klassekammerater. Skalaen går fra 1 til 5, hvor 1 angiver den laveste mulige trivsel, mens 5 angiver den højeste mulige trivsel.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks lærer-elevregister.

Højere trivsel blandt elevens klassekammerater kan i nogen grad reducere elevens egen fraværsrisiko

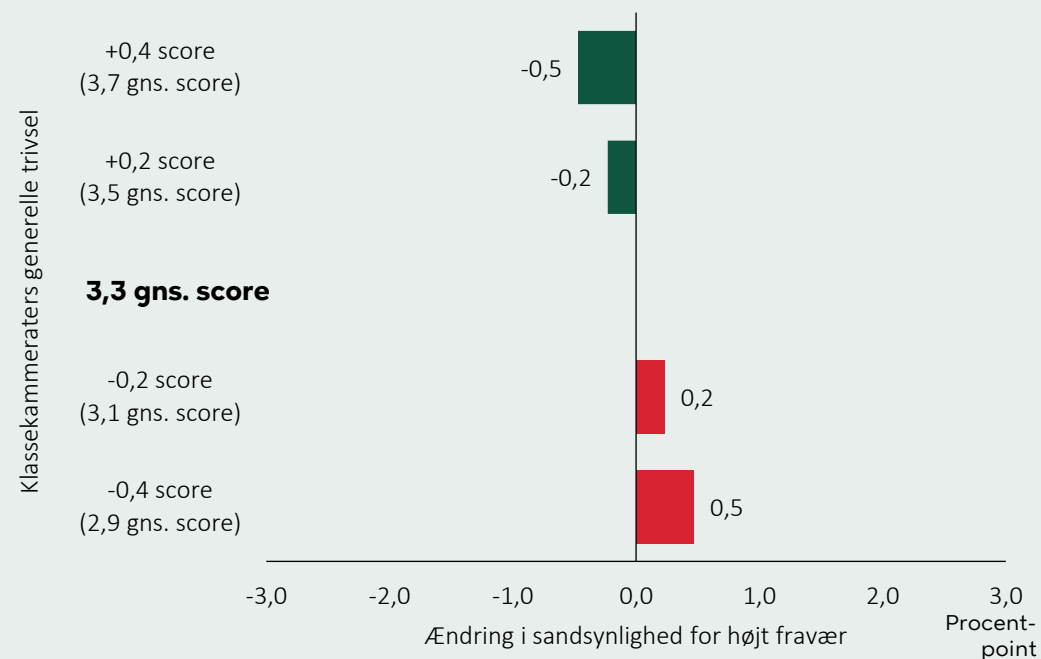
Resultaterne peger på, at dét at gå i en klasse, hvor kammeraterne generelt har høj trivsel, reducerer elevens egen risiko for højt fravær i 7. klasse – dette når der samtidig tages højde for elevens egen trivsel i 6. klasse.

Figuren viser, at hvis klassekammeraternes trivselsniveau øges fra 3,3, som er det gennemsnitlige niveau i København, til niveauet for den fjerdedel af klasserne med højest trivsel på 3,7, så reduceres den enkelte elevs risiko for højt fravær med 0,5 procentpoint.

Det er ligeledes afsøgt, om sammenhængen mellem trivsel og fravær primært drives af én eller flere af de underliggende indikatorer (faglig trivsel, social trivsel, støtte og inspiration samt ro og orden). Det er imidlertid ikke tilfældet, da betydningen af trivsel er omtrent den samme på tværs af indikatorerne (bilag 4.6).

Resultaterne angående både klassekammeraters trivsel og fravær peger på, at det er vigtigt at sætte ind med initiativer, der kan styrke trivsel og social sammenhængskraft i klasserne – særligt i klasser, hvor én eller flere elever allerede har højt fravær.

Figur: Den marginale ændring i sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse ved hhv. at øge og reducere klassekammeraternes gennemsnitlige score på generel trivsel fra en score på 3,3, procentpoint

Note: Referencen på 3,3 i gennemsnitlig score i generel trivsel for elevens klassekammerater svarer til gennemsnittet for Københavns Kommune. Resultaterne er estimeret pba. en multilevelmodel med variable på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Modellen estimerer sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse. I modellen er der samtidig taget højde for elevens egen trivsel.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Elever i Københavns 7. klasser bevarer oftere de samme klassekammerater end på landsplan

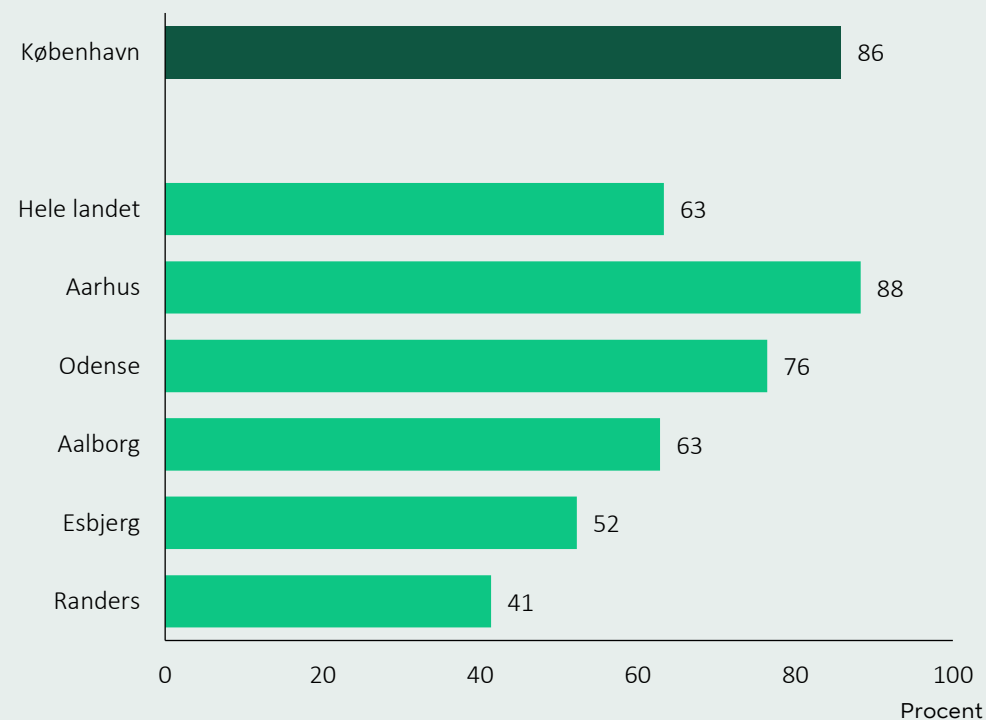
Elever i Københavns 7. klasser går i højere grad i klasse med de samme klassekammerater i 7. klasse som i 6. klasse end på landsplan. Elever i 7. klasse i København har i gennemsnit også gået i klasse med 86 pct. af deres klassekammerater året forinden. Det svarer til omkring 18 gengangerelever fra 6. til 7. klasse i en gennemsnitlig klasse på 22 elever. Det er en væsentligt højere kontinuitet blandt klassekammeraterne end på landsplan (63 pct.) men på niveau med Aarhus (88 pct.).

Der er markant forskel på de enkelte elevers kontinuitet i klassekammerater. Mere end en fjerdedel af eleverne i København fortsætter i 7. klasse med de helt samme klassekammerater som i 6. klasse. Der er dog samtidig en mindre gruppe elever i København, som skifter klasse eller skole mellem 6. og 7. klasse og dermed ikke har nogen gengangere fra 6. klasse (bilag 4.5). Midt herimellem er elever i klasser, hvor enkelte elever skifter fra eller til klassen, og elever på årgange hvor flere klasser sammenlægges til færre klasser.

Definition på kontinuitet blandt klassekammerater

Kontinuitet blandt klassekammerater er opgjort på elevniveau og som andelen af elevens klassekammerater i 7. klasse, som eleven også gik i klasse med i 6. klasse. Elever med lavere kontinuitet blandt klassekammerater kan altså både være udtryk for, at den enkelte elev skifter klasse, at klasser på en årgang sammenlægges til færre klasser, og at enkelte elever skifter fra eller til elevens klasse..

Figur: Gennemsnitlig andel af elevens klassekammerater, som eleven også gik i klasse med i 6. klasse for København, hele landet og 6-byerne, 2022/23

Note: Figuren opgør det gennemsnitlige andel af den enkelte elevs klassekammerater, som eleven også gik i klasse med i 6. klasse.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks lærer-elevregister.

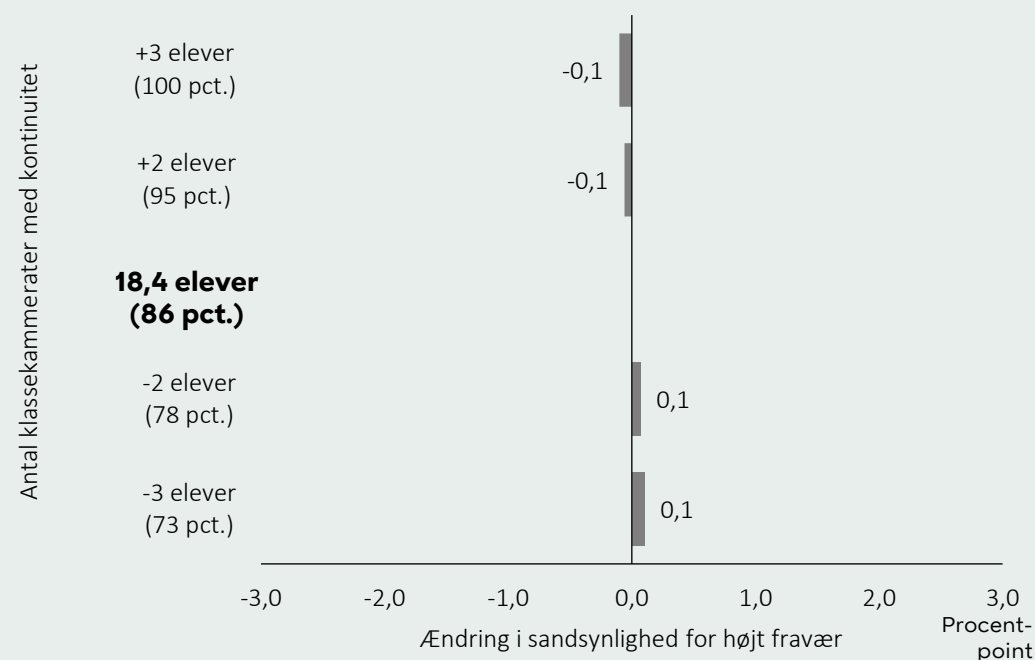
Klassekontinuitet har ingen målbar betydning for elevens fravær i 7. klasse

Resultaterne peger på, at høj klassekontinuitet i form af en høj andel klassekammerater, som går igen fra 6. til 7. klasse, ikke har en direkte, målbar sammenhæng med elevens egen risiko for højt fravær i 7. klasse.

I en alternativ model, hvor der ikke samtidig tages højde for skolens størrelse og om skolen kun har klasser fra 7. klasse og op, har klassekammeratkontinuitet imidlertid en lille, men målbar betydning. Dette indikerer, at betydningen af kontinuitet blandt klassekammerater bliver mindre tydelig, når der samtidig tages højde for skolens størrelse og om alle elever skifter til skolen inden start i 7. klasse. På denne type skoler har elever i 7. klasse per automatik færre klassekammerater, som de også gik i klasse med året forinden, hvor de gik på en anden skole.

At sammenhængen er mindre tydelig kan også hænge sammen med, at forskellige mekanismer trækker i hver sin retning. På den ene side kan en høj grad af udskiftning i klassen – fx som følge af classesammenlægninger eller stor ind- og udsvivning af elever – være forbundet med mere ustabile relationer, hvilket kan øge risikoen for fravær blandt de tilbageværende elever. På den anden side kan lav kontinuitet også dække over, at eleven selv har skiftet klasse mellem 6. og 7. klasse. Et sådant skift kan i nogle tilfælde være et aktivt valg og give en ny start, som kan hænge sammen med lavere fravær. Når disse forhold trækker i hver sin retning, kan det samlet set være med til at udviske en tydelig sammenhæng mellem klassekontinuitet og elevfravær i resultaterne.

Figur: Den marginale ændring i sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse ved hhv. at øge og reducere antallet af klassekammerater, som eleven også gik i klasse med i 6. klasse, fra 18,4 elever, procentpoint

Note: Referencen på 18,4 elever svarer til gennemsnittet for Københavns Kommune. Resultaterne er estimeret pba. en multilevelmodel med variable på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Modellen estimerer sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

7. klasser i København er omtrent samme størrelse som på landsplan

I en gennemsnitlig 7. klasse i København går der 22-23 elever. Det er omtrent samme klassestørrelse som på landsplan men lidt flere elever end i Esbjerg (20-21 elever).

På tværs af 7. klasserne i København er der forskel i klassestørrelse. I den fjerdedel af klasserne med færrest elever er der gennemsnitligt op til 20 elever, mens der i den fjerdedel af klasserne med flest elever er mindst 25 elever (bilag 4.5).

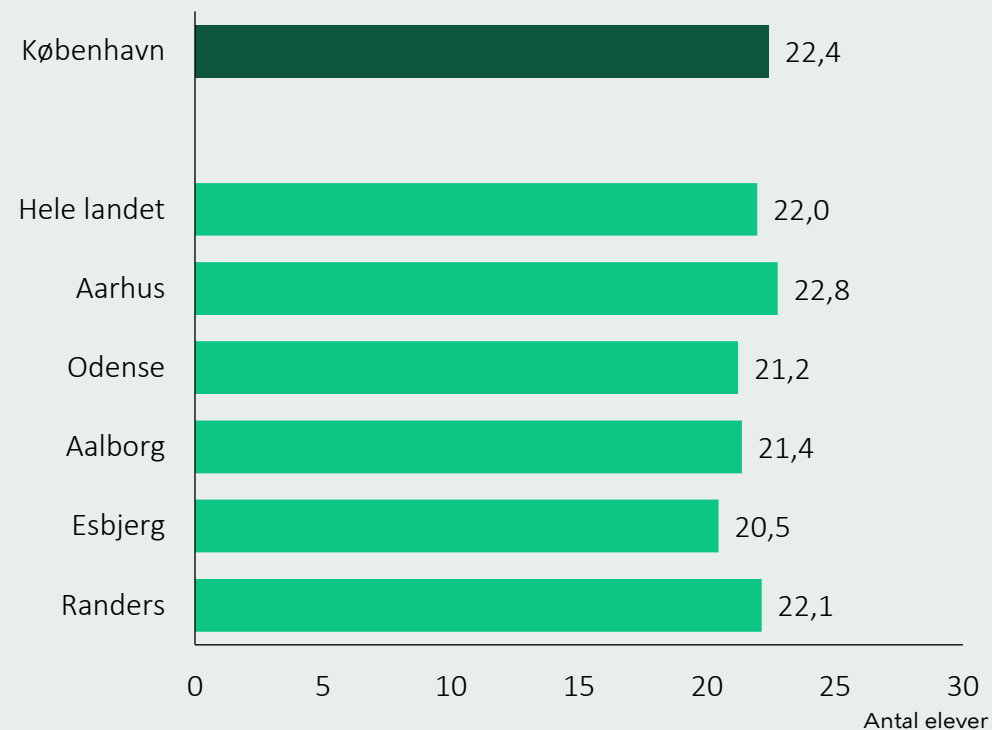
De fleste 7. klasser er således noget mindre end klasseloftet på 28 elever. Om den enkelte 7. klasse er stor eller lille kan både afhænge af, om mange eller få elever er skiftet fra eller til skolen/klassen i løbet af deres skolegang, men det kan også afhænge af kommunens muligheder for at bibeholde flere mindre klasser fremfor at lægge flere klasser sammen til større klasser forud for udskoling.

Definition på klassestørrelse

Klassestørrelse angiver det gennemsnitlige antal elever i 7. klasse.

Klasser med færre end 10 elever eller flere end 35 elever er sorteret fra i datagrundlaget. Betydningen af frafald undersøges i metodebilaget (bilag 4.2).

Figur: Gennemsnitlig antal elever i 7. klasse for København, hele landet og 6-byerne, 2022/23

Note: Figuren opgør det gennemsnitlige antal elever i 7. klasse pr. 1. september 2022.
Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks lærer-elevregister.

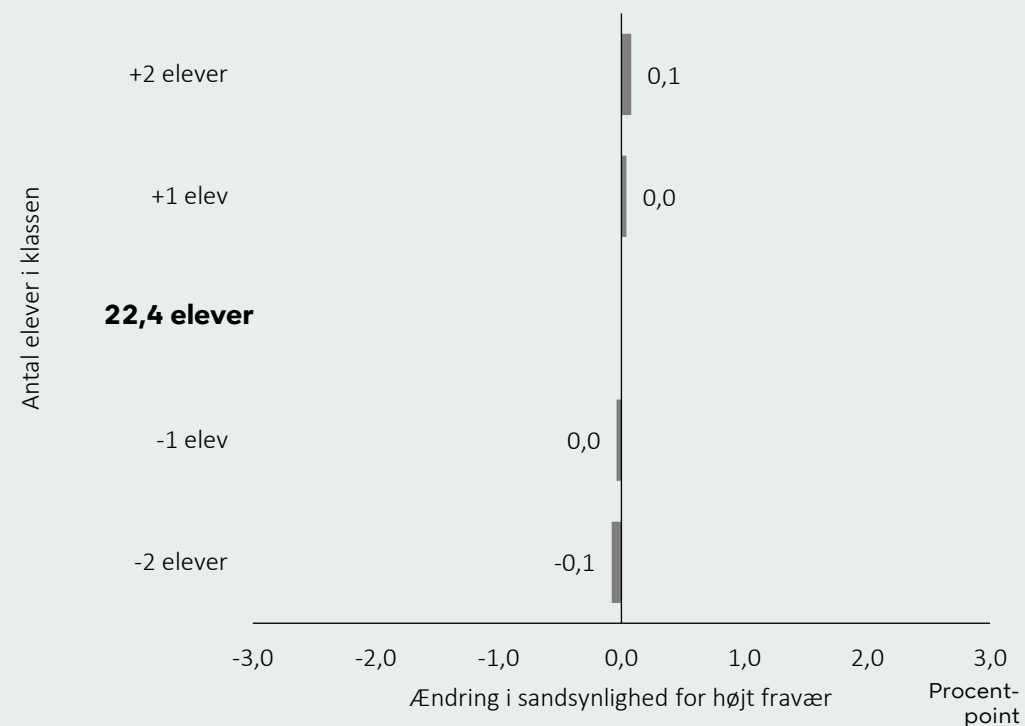

Klassestørrelse har ingen målbar betydning for elevens fravær i 7. klasse

Resultaterne peger på, at klassestørrelse hverken øger eller reducerer den enkelte elevs sandsynlighed at have højt fravær i 7. klasse. Dette gælder, når der samtidig kontrolleres for øvrige faktorer på hhv. elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Der er således ikke en direkte, målbar betydning af klassestørrelse. En mulig fortolkning kan være, at klassens elevsammensætning betyder mere end hvor mange elever, der går i klassen.

Når vi ikke finder en direkte, målbar sammenhæng mellem klassestørrelse og elevens eget fravær, kan det også her hænge sammen med, at forskellige mekanismer trækker i hver sin retning. På den ene side kan en stor klasse betyde mindre tid til den enkelte elev og potentielt mere uro, hvilket kan øge fravær. På den anden side kan store klasser også afspejle attraktive skoler med en høj søgning af elever og et velfungerende socialt miljø og undervisningsmiljø, som omvendt kan være forbundet med lavere fravær. Når disse forhold trækker i hver sin retning, kan det samlet set være med til at udviske en direkte, målbar sammenhæng mellem klassestørrelse og elevfravær.

Figur: Den marginale ændring i sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse ved hhv. at øge og reducere antallet af elever i klassen fra 22,4 elever, procentpoint

Note: Referencen på 22,4 elever svarer til gennemsnittet for Københavns Kommune. Resultaterne er estimeret pba. en multilevelmodel med variable på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Modellen estimerer sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

To-voksenundervisning er lidt mere udbredt i København end på landsplan

I Københavns 7. klasser varetages undervisning af to voksne i 20 pct. af timerne på tværs af alle fag. Det svarer til én skoledag om ugen eller ca. 8 lektioner. To-voksenundervisning i 7. klasse er således lidt mere udbredt i København end på landsplan (18 pct.), men mindre udbredt end i Esbjerg (25 pct.).

Der er væsentlig forskel på omfanget af to-voksenundervisning på tværs af 7. klasserne i København. I den fjerdedel af klasserne med flest timer med to voksne afholdes 25 pct. af timerne med to voksne, mens den fjerdedel af klasserne med mindst to-voksenundervisning kun har to voksne i op til 14 pct. af timerne (bilag 4.5). Langt størstedelen af timerne med en ekstra voksen er med en ekstra lærer.¹

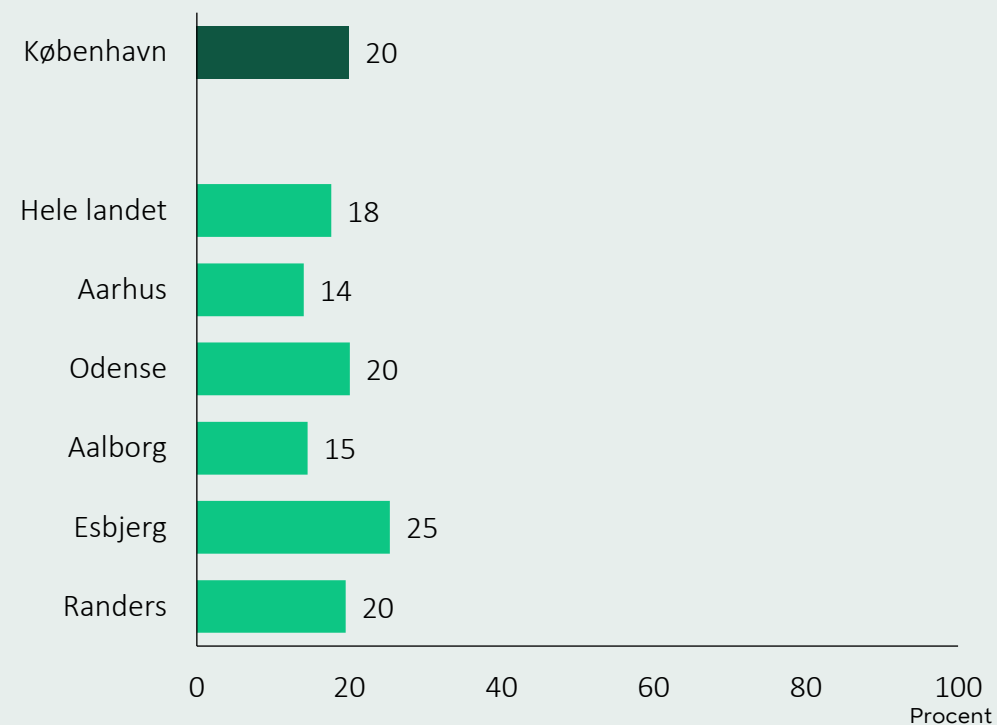
I København er der ikke nogen tydelig tendens til, at to-voksenundervisning særligt målrettes klasser med mange elever med højt fravær. På landsplan - og særligt i Esbjerg blandt 6-byerne - er der derimod en tendens til, at klasser med mange elever med højt fravær også har flere timer med to voksne.

Definition på to-voksenundervisning

To-voksenundervisning omfatter lektioner med to medarbejdere registreret på samme lektion *eller* en lektion med understøttende undervisning afholdt samtidig med et bekendtgørelsesfag.

¹) Datagrundlaget viser imidlertid ikke noget om, hvordan to voksenundervisningen er tilrettelagt, fx som co-teaching, differentieret undervisning, holddannelse eller andet.

Figur: Gennemsnitlig andel timer med to voksne i 7. klasse for København, hele landet og 6-byerne, 2022/23

Note: Figuren opgør den gennemsnitlige andel af undervisningstimerne som er registreret med to medarbejdere i 7. klasse på tværs af alle fag i skoleåret 2022/23.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks lærer-elevregister.

To-voksenundervisning reducerer i nogen grad elevfraværet blandt de elever, som havde højt fravær allerede i 6. klasse

Resultaterne peger på, at to-voksenundervisning i 7. klasse reducerer fraværsrisikoen for elevgruppen, der allerede havde højt fravær i 6. klasse, mens to voksne umiddelbart ikke ser ud til at have nogen betydning for den øvrige elevgruppe.

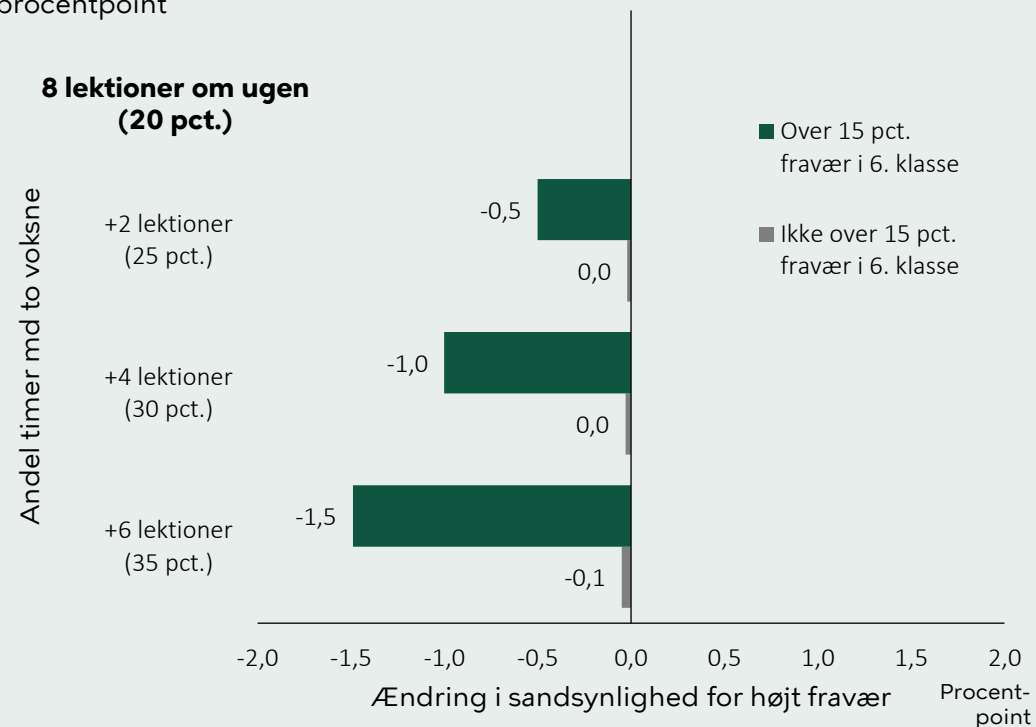
Figuren viser, at hvis omfanget af to-voksenundervisning øges fra gennemsnittet i København på otte lektioner om ugen på tværs af fag til cirka 12 lektioner ugentligt, så reduceres den enkelte elevs risiko for højt fravær i 7. klasse med 1 procentpoint blandt elever med lav skoletilknytning. Samtidig fremgår det, at det ikke har nogen målbar betydning for fraværet blandt de øvrige elever med forudgående lavt fravær.

Resultaterne er konsistente, hvis vi i stedet for at opdele i grupper med hhv. højt og lavt fravær i 6. klasse, opdeler i grupper efter hhv. høj og lav faglighed. Her genfinder vi, at to-voksenundervisning ser ud til at reducere fraværsrisikoen blandt elevgruppen med lav faglighed i 6. klasse.

Stor eller lille betydning?

Da der her er tale om en interaktionseffekt mellem forudgående fravær og to-voksenundervisning i 7. klasse, skal størrelsesordenen af sammenhængen fortolkes i forhold til en gruppe-baseret risiko på omkring 35 procent for en typisk elev i gruppen med højt fravær i 6. klasse, dvs. ca. hver tredje med højt fravær i 6. klasse har det også i 7. klasse. I den kontekst må en 1 procentpoint reduktion i fraværsrisikoen ved 4 ekstra lektioner med to voksne ugentligt anses som af relativt lille betydning.

Figur: Den marginale ændring i sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse ved at øge andelen af timer med to voksne med hhv. 2, 4 og 6 lektioner om ugen for elever med højt fravær i 6. klasse og øvrige elever, procentpoint

Note: Referencen på 8 lektioner om ugen med to voksne svarer til gennemsnittet for Københavns Kommune. Resultaterne er estimeret pba. en multilevelmodel med variable på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Modellen estimerer sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse.
Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Mere end hver fjerde lærer i Københavns 7. klasser har ikke en læreruddannelse, men mange har en videregående uddannelse

Af lærerne i Københavns 7. klasser har mere end hver fjerde (28 pct.) ikke en læreruddannelse. Det svarer til, at ca. tre af fagene i 7. klasse varetages af en underviser, der ikke er læreruddannet. Det er en højere andel end på landsplan, hvor det gælder hver sjette (17 pct.) og også markant højere end i de øvrige 6-byer. Resultatet stemmer overens med tal fra Københavns Lærerforening pba. en opgørelse af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd¹.

I den fjerdedel af klasserne med færrest uddannede lærere i København er det ca. fire af fagene, der varetages af en underviser uden læreruddannelse, mens det er tilfældet for 1-2 af fagene for den fjerdedel af klasserne med flest uddannede lærere (bilag 4.5).

Københavns Kommune har markant flere undervisere med en anden videregående uddannelse end læreruddannelsen. Hvis disse inkluderes i opgørelsen ligger København på niveau med resten af landet. 10 pct. af lærerne i de københavnske 7. klasser er enten ikke læreruddannede eller har en videregående uddannelse, mens det på landsplan er 8 pct. af lærerne. Blandt lærere i København uden lærer- eller merituddannelse, har nærvæd halvdelen en lang videregående uddannelse (45 pct.) og på landsplan gælder det cirka en tredjedel (33 pct.).

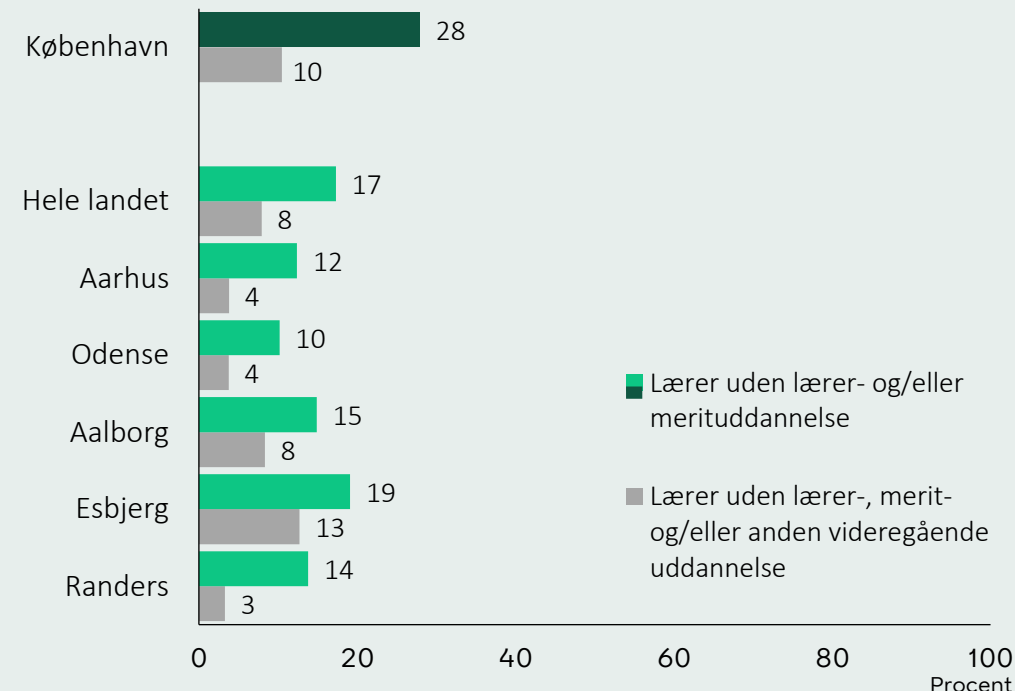
Definition på lærernes uddannelsesbaggrund

Den primære lærer i hvert fag er den underviser med flest registrerede timer i faget i skoleåret, dvs. den primære lærer i et fag kan også være vikar. Oplysninger om lærernes uddannelsesbaggrund er baseret på Danmarks Statistiks uddannelsesregister.

Videregående uddannelse inkluderer både korte-, mellemlange- og lange videregående uddannelser, men ikke grundskole, gymnasial eller erhvervsfaglige uddannelser.

¹) "Invester i Folkeskolen. Rekruttering og Fastholdelse". Københavns Lærerforening, 2025.

Figur: Gennemsnitlig andel af klassens fag i 7. klasse, hvor klassens primære lærer ikke er læreruddannet og/eller har anden videregående uddannelse, for København, hele landet og 6-byerne, 2022/23

Note: Figuren opgør det gennemsnitlige andel af klassens fag, hvor den lærer med flest timer i faget ikke er læreruddannet, ud af alle klassens fag (typisk 10-11).

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks lærer-elevregister.

Lærernes uddannelsesbaggrund har ingen målbar betydning for elevens fravær i 7. klasse

Resultaterne peger på, at hvor mange af elevens undervisere, der har en læreruddannelse, hverken øger eller reducerer den enkelte elevs sandsynlighed at have højt fravær. Dette gælder, når der samtidig kontrolleres for faktorer på de øvrige niveauer. Der er således ikke en direkte, målbar betydning af lærernes uddannelsesbaggrund.

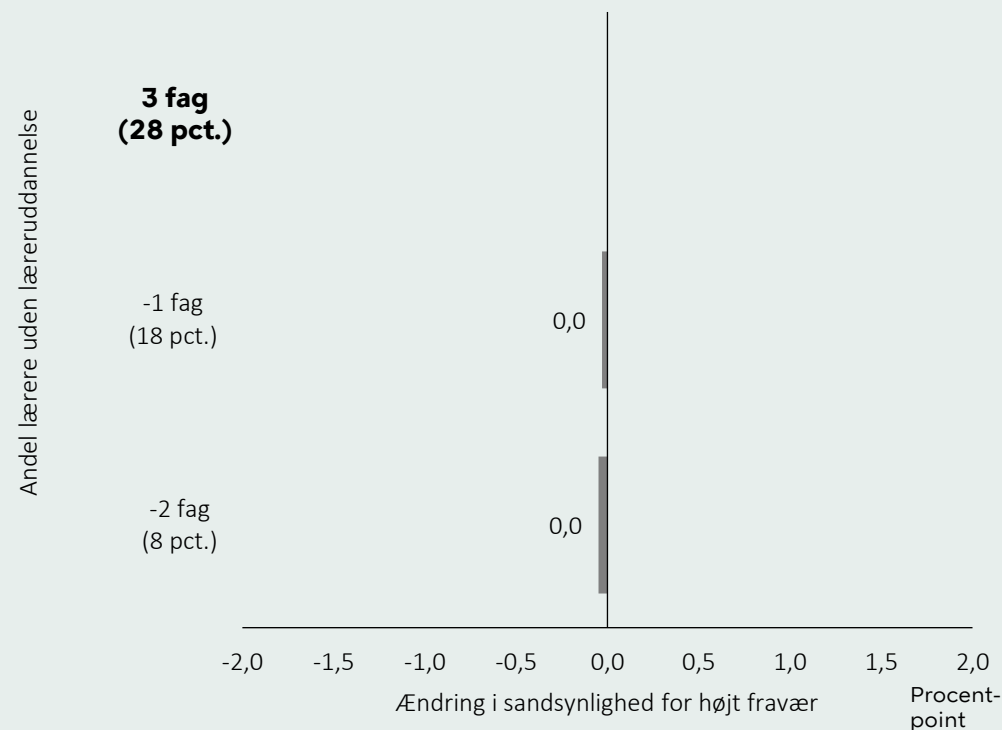
Resultaterne er konsistente på tværs af forskellige opgørelsesmetoder. Der er ligeledes ingen direkte, målbar sammenhæng mellem lærernes uddannelsesbaggrund og elevens fravær, hvis undervisere med anden akademisk uddannelse end læreruddannelsen også inkluderes, eller hvis man i stedet ser på hvor mange af klassens lærere, der har linjefagskompetence. Analysen finder heller ingen sammenhæng, hvis man i stedet opgør uddannelsesbaggrunden kun for dansk- og matematiklæreren eller vægter lærerne efter deres antal timer i klassen.

Opmærksomhedspunkter ved lærerkarakteristika

Analysen undersøger sammenhængen mellem lærerkarakteristika og elevens fravær i et helt skoleår. Da der ikke er systematiske registreringer af elevens fravær i de enkelte lektioner, kan den enkelte lærers betydning for fravær i lærerens fag ikke undersøges.

Derfor inkluderes samtlige lærere, som har fungeret som den primære underviser i hvert fag. Sammenhængen mellem lærerkarakteristika og fravær er dermed i højere grad et udtryk for den generelle betydning af klassens lærersammensætning og elevens samlede fravær på tværs af fag.

Figur: Den marginale ændring i sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse ved at reducere antallet af fag, der varetages af en lærer, der ikke er læreruddannet fra 28 pct., procentpoint

Note: Som læreruddannede indgår både lærer- og meritlæreruddannede lærere, men ikke lærere med anden videregående uddannelse. Resultaterne er estimeret pba. en multilevelmodel med variable på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Modellen estimerer sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Lærerfraværet blandt lærere i Københavns 7. klasser har samme niveau som på landsplan

I de københavnske 7. klasser er klassens lærere i gennemsnit fraværende 7 pct. af skoleåret. Det svarer til ca. 2-3 uger på et skoleår og er på niveau med landsplan og Aarhus.

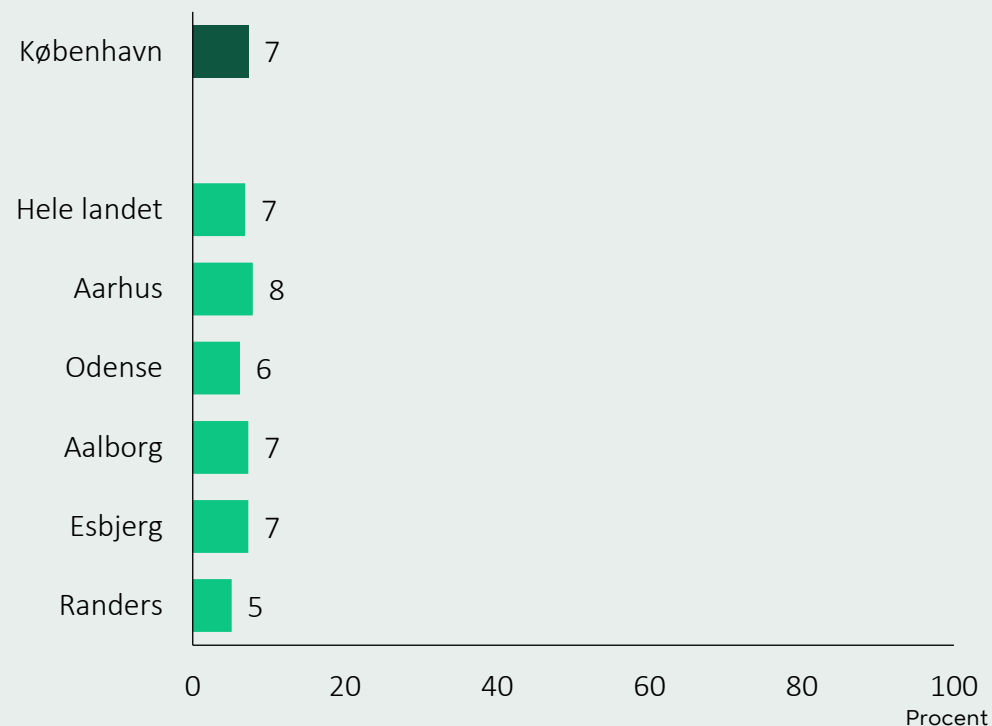
På tværs af 7. klasserne i København er der forskel i lærernes fravær. I den fjerdedel af klasserne med højest lærerfravær er klassens lærere i gennemsnit fraværende i mindst 10 pct. af skoleåret, men klassens lærere er fraværende i op til 4 pct. af skoleåret for den fjerdedel af klasserne med mindst lærerfravær (bilag 4.5).

Definition på lærerfravær i 7. klasse

Opgørelsen viser det gennemsnitlige andel fraværsdage på et skoleår for klassens primære lærere i hver af fagene i 7. klasse. Den primære lærer i hvert fag er den underviser med flest registrerede timer i faget i skoleåret, dvs. den primære lærer i et fag kan også være vikar.

Lærerfravær inkluderer uplanlagt fravær som fx sygefravær og børns sygdom, men ikke planlagt fravær ifm. fx kurser eller ekskursioner med andre klasser.

Figur: Gennemsnitlig andel fraværsdage for klassens primære lærere i hvert fag i 7. klasse for København, hele landet og 6-byerne, 2022/23

Note: Figuren opgør det gennemsnitlige andel fraværsdage i skoleåret for de lærere i hvert fag, som klassen har i flest timer i skoleåret.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks lærer-elevregister.

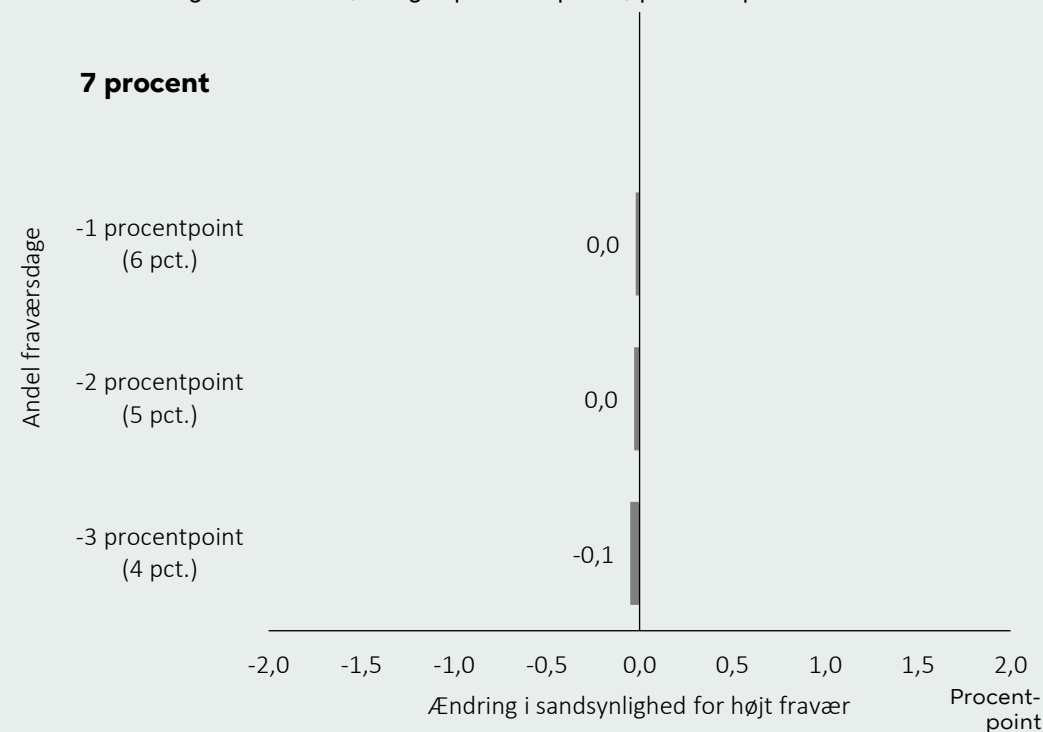
Lærernes fravær har ingen målbar betydning for elevens fravær i 7. klasse

Resultaterne peger på, at lærernes sygefravær hverken øger eller reducerer den enkelte elevs sandsynlighed for at have højt fravær i 7. klasse. Dette gælder, når der samtidig kontrolleres for øvrige faktorer på hhv. elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Der er således ikke en direkte, målbar betydning af lærerfravær på elevfraværet.

Hvad siger litteraturen om lærerens betydning for elevfravær?

Litteraturen om elevfravær peger generelt på, at lærerne har betydning for den enkelte elevs fravær. Både struktur og gennemgående voksne (både ved fravær og overgange mellem klassetrin) kan være med til at reducere fravær (BUM, Børns Vilkår). Ligeledes kan ustabile og dårlige lærer-elev-relationer øge risikoen for langvarigt fravær (VIVE).

Figur: Den marginale ændring i sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse ved at reducere andelen af fraværssdage for klassens primære lærere i hvert fag med hhv. 1, 2 og 3 procentpoint, procentpoint

Note: Referencen på 7 procent lærerfravær svarer til gennemsnittet for Københavns Kommune. Resultaterne er estimeret pba. en multilevelmodel med variable på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Modellen estimerer sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse.
Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Københavns 7. klasser har lidt længere skoledage end på landsplan

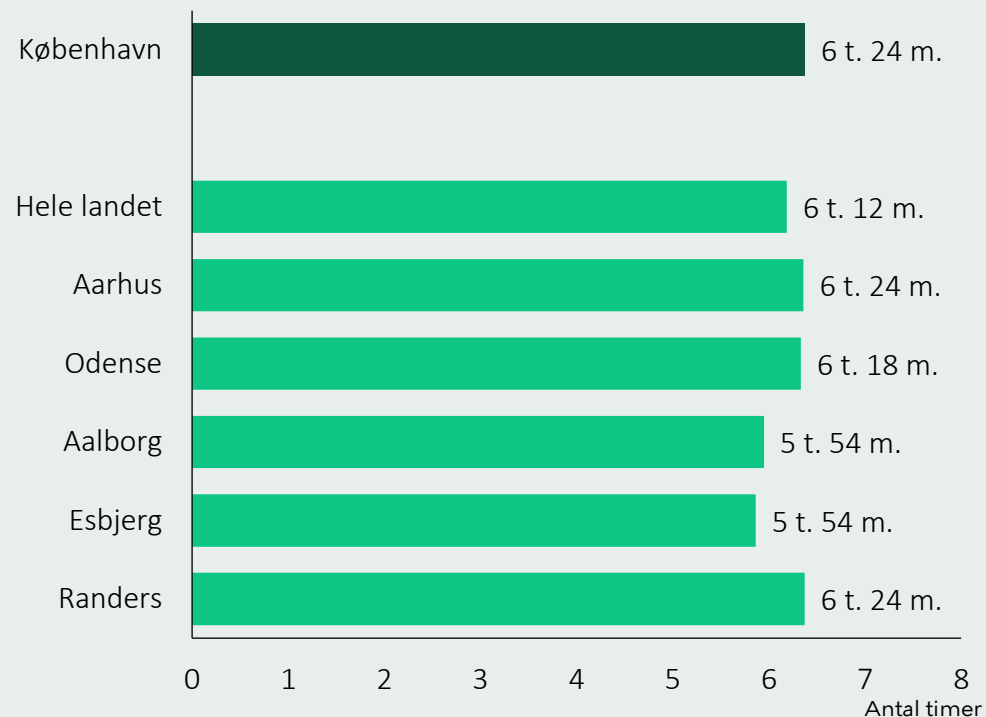
Elever i 7. klasse i København har gennemsnitligt en skoledag på 6 timer og 24 minutter inklusiv pauser. Det svarer til, at eleverne eksempelvis møder ind kl. 8.00 og får fri ca. kl. 14.30, dvs. omkring 7 lektioner af 45 minutters varighed og 60 minutters pause. Det er en lidt længere skoledag end på landsplan men omkring en halv time mere end i Aalborg og Esbjerg.

Der er ikke stor forskel på skoledagens længde på tværs af klasserne i København. Den fjerdedel af klasserne med den korteste skoledag har en gennemsnitlig skoledag på 6 timer og 12 minutter, mens den fjerdedel af klasserne med de længste skoledage har en gennemsnitlig skoledag på 6 timer og 36 minutter (bilag 4.5).

Definition på skoledagens længde

Skoledagens længde opgøres som et gennemsnit af alle skoledage i 7. klasse og regnes fra starten af dagens første lektion til slutningen af dagens sidste lektion, inklusiv pauser og aflyste timer.

Figur: Gennemsnitlig antal timer i skole om dagen i 7. klasse for København, hele landet og 6-byerne, 2022/23

Note: Figuren opgør det gennemsnitlige antal timer i skole om dagen i 7. klasse, dvs. fra starten af første lektion til sidste lektion på dagen slutter. 6,4 timer svarer til en gennemsnitlig skoledag fra 08:00 til ca. 14:30.

Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks lærer-elevregister.

Kortere skoledage er forbundet med lavere risiko for højt elevfravær i 7. klasse

Resultaterne peger på, at kortere skoledage kan være forbundet med lavere risiko for højt elevfravær i 7. klasse. Figuren viser, at hvis skoledagens længde reduceres med 30 minutter fra den gennemsnitlige længde i København på knap 6,5 time, så reduceres den enkelte elevs sandsynlighed for højt fravær i 7. klasse med 0,4 procentpoint. En reduktion på 30 minutter svarer til, at eleverne i København vil have samme længde på skoledagen som en gennemsnitlig klasse i Aalborg og Esbjerg.

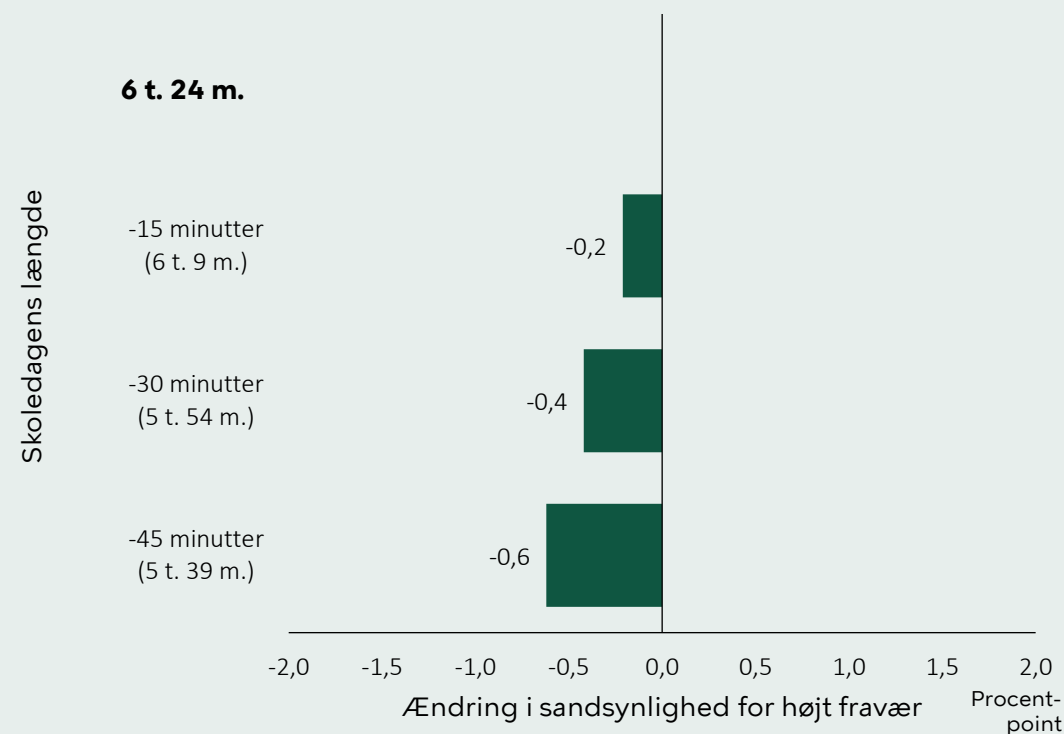
Skolerne havde i 2022/2023 mulighed for at afkorte skoledagens længde ved at konvertere dele af den understøttende undervisning mhp. faglig støtte og undervisningsdifferentiering (fx ekstra personale i timerne). Resultaterne vedr. kortere skoledage kan således både være udtryk for, at klassen generelt har kortere skoledage, men det kan også indfange, at klassen i stedet for længere skoledage modtager faglig støtte og undervisningsdifferentiering, som ikke indfanges med de øvrige variable i modellen.¹

Fravær på lange skoledage

Analysen undersøger sammenhængen mellem skemalægning og elevens dagsfravær i et helt skoleår. Resultaterne siger således ikke noget om, hvorvidt fraværet er højere på dage med langt skema fremfor på korte dage. Da vi samtidig ikke har systematiske registreringer af elevens fravær i de enkelte lektioner, er sammenhængen her ikke nødvendigvis et udtryk for, at eleverne (måske) i højere grad går hjem i løbet af dagen på de lange skoledage.

¹) Den gennemsnitlige skoledag for 7. klasser på skoler, hvor kommunalbestyrelsen har godkendt, at skolen afkorter undervisningstiden efter folkeskolelovens § 16b, 16d eller 16e, er 6,2 timer mod 6,3 timer på skoler uden godkendelse til afkortet undervisningstid.

Figur: Den marginale ændring i sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse ved at reducere skoledagens længde med hhv. 15, 30 og 45 minutter, procentpoint

Note: Referencen på skoledag på 6 timer og 24 minutter svarer til gennemsnittet for Københavns Kommune. Resultaterne er estimeret pba. en multilevelmodel med variable på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau. Modellen estimerer sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse.
Kilde: Kontor for Analyse og Klima pba. Danmarks Statistiks registre.

Store skoler og højt elevfravær blandt skolens elever er forbundet med større sandsynlighed for højt fravær

Af figuren fremgår faktorer på skole- og kommuneniveau, som har betydning for elevernes sandsynlighed for at have højt fravær i 7. klasse, når der samtidig tages højde for øvrige faktorer på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau.

Resultaterne peger på, at sandsynligheden for højt fravær er større blandt elever på store skoler med mange elever, og på skoler hvor eleverne generelt har højt fravær. Det kan tyde på, at skolens organisatoriske og sociale rammer har betydning for elevernes tilknytning til skolen. På store skoler kan det eksempelvis være vanskeligere for nogle elever at opleve nærhed og tæt voksenkontakt, ligesom opfølgning på den enkelte elevs trivsel og fravær kan være mere udfordret. Skoler med generelt højt fravær kan samtidig afspejle svagere fællesskaber eller normer omkring fravær og en mere udsat elevgruppe, som kan påvirke fremmødet.

Analysen finder ikke nogen direkte, målbar sammenhæng mellem faktorer på kommuneniveau og elevfravær, når der samtidig tages højde for faktorer på de øvrige niveauer. Der tages dog højde for kommunale forskelle i andelen af elever i privatskoler og segregerede specialtilbud, som er to elevgrupper, der ikke indgår i analysen.

Definitioner på skole- og kommunefaktorer

En definition af de forskellige faktorer på skole- og kommuneniveau findes i bilag 4.3.

Resultaterne for de samlede faktorer på skole- og kommuneniveau opsummeres i bilag 4.4.

Figur: Faktorer på skole- og kommuneniveau med betydning for sandsynligheden for at have mindst 15 pct. fravær i 7. klasse

Enkelte skoleforhold har betydning for elevens fraværsrisiko

Jo **flere elever, der går på skolen**, jo højere risiko for fravær har eleven selv.

Jo **højere fravær blandt skolens elever**, jo højere risiko for fravær har eleven selv.

Kommuneforhold har ikke direkte betydning for elevens fraværsrisiko

Kommunens størrelse og andel elever i hhv. privatskole og segregeret specialundervisning har ikke nogen målbar betydning for elevens fraværsrisiko.